

klasa 2

Język polski. Gimnazjum

Teresa Kosyra-Cieślak

Rozkład materiału i plan wynikowy

JEST
TYLE
DO
POWIEDZENIA!

Wydawnictwo Piotra Marciszuka STENTOR

WARSZAWA 2010

Plan realizacji materiału z języka polskiego w klasie 2 (plan wynikowy)

Kształcenie w zakresie podstawowym – 5 godz. tygodniowo.

- ✓ Materiał rozłożony jest na 10 głównych działów tematycznych. Na każdy dział przypada od 11 do 20 godzin (wraz z powtórzeniami, sprawdzianami i pracami klasowymi). Odrębną pulę godzin (około 25) należy zaplanować na analizę dłuższych utworów literackich czytanych w całości oraz omawianie filmów. Proponowane jest przeznaczenie kilku godzin na projekty edukacyjne (realizowane także w czasie pozalekcyjnym). Nauczyciel powinien zrealizować z klasą przynajmniej jeden dłuższy projekt edukacyjny w ciągu roku szkolnego.
- ✓ Dłuższe lektury (czytane w całości) nie są przypisane do konkretnych działów. Warto jednak tak planować pracę, by uczeń najpierw miał możliwość zapoznania się z zamieszczonym w rozdziale fragmentem utworu. Przeczytanie i omówienie ciekawego fragmentu ma na celu zainteresować uczniów lekturą, zachęcić do niej.
- ✓ Liczba godzin podana w drugiej kolumnie odnosi się do całego zagadnienia; jeśli jest ich więcej niż 1, mogą być rozdysponowane na kilka lekcji.
- ✓ Nauczyciel może wygospodarować wolne godziny na omówienie wybranych fragmentów z modułu „Czytanie dla siebie” – powiązanych tematycznie z działami.
- ✓ Zapisy w pierwszej kolumnie sygnalizują tematykę i problematykę lekcji. Mogą (ale nie muszą!) być wykorzystane w sformułowaniu tematu.

Tematyka i problematyka lekcji	L. g.	Lektury i inne teksty kultury (teksty podstawowe i konteksty)	Wymagania z zakresu kształcenia literacko-kulturowego i kształcenia językowego	
			Wymagania na poziom podstawowy	Wymagania dodatkowe na poziom ponadpodstawowy
			Uczeń:	Uczeń:
1. Lekcja wprowadzająca: czego będziemy się uczyć w drugiej klasie (ogólna informacja o materiale, lista lektur do przeczytania w całości, podanie wymagań itp.)	1	Spis treści Wstęp do podręcznika	– czyta ze zrozumieniem wstęp do podręcznika oraz spis treści – określa, które terminy i pojęcia z nauki o literaturze i języku są mu znane, a które całkiem nowe – przypomina cechy pisemnych form wypowiedzi, które poznał w pierwszej klasie i szkole podstawowej (np. opis, rozprawka, charakterystyka) – wyjaśnia, co zawierają działy: słownictwo, komunikacja, gramatyka, ortografia	– analizuje tytuły rozdziałów; wnioskuje, co będą one zawierały – wypowiada się na temat autorów i dzieł, przypomina, które nazwiska i pozycje zna z wcześniejszych etapów nauki
Łącznie	1			

1. Mówimy różnymi językami

- Różnorodność językowa świata i problemy komunikacyjne z nią związane.
- Stereotyp.
- Idiom.

1. Język ludzi a języki świata	1	<i>Język i języki – garść faktów</i> H. Michaux <i>Notatki z podróży po Azji</i>	– podaje podstawowe informacje na temat języków świata (na podstawie podręcznika) – wyjaśnia znaczenie wyrazu <i>poliglota</i>, podając przykłady postaci historycznych – czyta ze zrozumieniem fragment relacji podróżnika (znajduje wskazane informacje) – wymienia najpopularniejsze języki świata – definiuje wyraz <i>język</i>, podając różne jego znaczenia – poprawnie używa wyrazu <i>język</i> w zdaniach (w różnych znaczeniach) – podaje frazeologizmy z wyrazem <i>język</i> – podaje argumenty za tym, że warto się uczyć języków obcych – pisze plan rozprawki do podanej tezy (na temat nauki języków obcych)	– obserwuje właściwości języka polskiego na tle innych języków (np. długość wyrazów, cechy fonetyczne) – wskazuje języki należące do rodziny języków słowiańskich – określa, jakimi językami można się porozumieć na różnych kontynentach – poprawnie używa w zdaniach frazeologizmów z wyrazem <i>język</i>
--------------------------------	---	---	---	--

2. Świat widziany przez pryzmat języka	1	P. Płatek <i>Biblia dla Tuaregów</i> J. Wasilewski <i>Dwa światy?</i>	– czyta ze zrozumieniem teksty popularnonaukowe i znajduje w nich wskazane informacje – wypowiada się na temat zagadnień poruszanych w tekstach – podaje synonimy wyrazu <i>przekład</i>, poprawnie używa ich w zdaniach – uczestniczy w debacie klasowej na temat wagi wypowiedzanych słów – wyjaśnia, czym jest stereotyp – podaje przykłady wypowiedzi świadczących o stereotypowym myśleniu – uzasadnia, dlaczego posługiwanie się stereotypami jest szkodliwe i krzywdzące	– interpretuje tytuł czytanego tekstu w kontekście jego treści – przedstawia, odwołując się do konkretnych form, występujący w języku stereotyp kobiety i mężczyzny – pisze spójną wypowiedź na temat szkodliwości stereotypów
--	---	--	---	--

3. Dźwięki i gesty, czyli o wymawianiu głosek i mowie ciała	2	Olga Woźniak <i>Poezja ciszy</i>	– czyta ze zrozumieniem tekst publicystyczny (na poziomie słów, frazeologii, zdań, akapitów) – znajduje w tekście wskazane informacje i je przetwarza – wyjaśnia, czym jest język migowy – na przykładach konkretnych sytuacji odczytuje informacje przekazywane za pomocą gestów, mimiki itp. – podaje sposoby niewerbalnego przekazywania informacji – wyjaśnia pojęcia: <i>język martwy</i>, <i>język sztuczny</i> – wyjaśnia, czym jest głoska – rozróżnia: samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne i bezdźwięczne, miękkie i twarde, ustne i nosowe – wyjaśnia, kiedy „i” jest znakiem miękkości, a kiedy znakiem samogłoski – podaje zasady zapisywania miękkości i stosuje je w podstawowym słownictwie – wskazuje najważniejsze zasady wymowy grup spółgłoskowych – na przykładach wyjaśnia, czym jest uproszczenie grupy spółgłoskowej	– wyjaśnia, na czym polega różnica między językami fonicznymi a migowymi – szerzej wyjaśnia, podając przykłady, czym jest mowa ciała – obserwując zachowanie osoby mówiącej, porównuje informacje przekazywane werbalnie i niewerbalnie – podaje przykłady języków martwych i języków sztucznych – samodzielnie znajduje informacje na temat języków zagrożonych wyginięciem – klasyfikuje głoski według miękkości, dźwięczności i nosowości – wymienia uproszczenia grup spółgłoskowych, które są błędem wymowy
4. Temat fleksyjny i końcówka	2		– wyjaśnia, czym jest fleksja – podaje i stosuje zasady poprawności fleksyjnej – w wyrazie wskazuje temat i końcówkę fleksyjną – podaje przykłady oboczności głoskowych w odmianie wyrazów, wskazuje tematy oboczne	– rozróżnia deklinację i koniugację – wyjaśnia pojęcie <i>język fleksyjny</i> – na przykładach wyjaśnia, czym jest temat fleksyjny i końcówka fleksyjna – wyjaśnia, kiedy forma ma końcówkę zerową – podaje oboczności głoskowe w odmianie wskazanych wyrazów

5. Od wieży Babel do daru języków	2	<i>Wieża Babel</i> <i>Zesłanie Ducha Świętego</i>	– streszcza przeczytane fragmenty Biblii – porównuje ich treść – wyjaśnia, na czym polega symboliczne znaczenie wieży Babel – podaje podstawowe informacje o Biblii, Starym i Nowym Testamencie, Księdze Rodzaju – zna zasadę zapisu wyrazów: <i>Biblia</i> i <i>biblia</i> – zna zasadę zapisu części Biblii i ksiąg biblijnych – wyjaśnia, czym są rozdziały, czym wersety biblijne i jak się je zapisuje – podaje zasady pisowni końcówek fleksyjnych wyrazów zakończonych na <i>-ia</i>	– wyjaśnia, jaki istnieje związek między historią wieży Babel a Zesłaniem Ducha Świętego – interpretuje symboliczne znaczenie każdego z przeczytanych fragmentów w kontekście nauki Chrystusa
6. Otoczeni obcością języka	2	R. Kapuściński <i>Skazany na Indie</i> A. Kristof <i>Analfabetka</i> (fragm.) J. Conrad <i>Ze wspomnień</i> (fragm.)	– relacjonuje, streszcza, opowiada przeczytane fragmenty utworów – określa ich problematykę – rozpoznaje i uzasadnia autobiograficzny charakter dzieł – rozpoznaje pierwszoosobową narrację i uzasadnia jej zastosowanie w tekstach – w każdym z utworów określa, w jakiej sytuacji znalazł się jego autor oraz dlaczego tak się stało – interpretuje tytuły fragmentów, rozpoznając ich metaforyczny charakter – określa stosunek R. Kapuścińskiego i A. Kristof do obcych języków, na które zostali „skazani” – relacjonuje własne doświadczenia związane z uczeniem się języka obcego	– wskazuje podobieństwa sytuacji, w jakich znaleźli się autorzy czytanych utworów – określa, co motywowało R. Kapuścińskiego, a co A. Kristof do opanowania obcego języka – ocenia metodę uczenia się języka angielskiego przez R. Kapuścińskiego; porównuje z metodami, które sam stosuje – przedstawia przeżycia wewnętrzne osoby pozbawionej możliwości posługiwania się językiem ojczystym – porównuje doświadczenia imigrantów, którzy język obcy musieli uczynić własnym (J. Conrad, A. Kristof)

7. Idiomy	1	M. Musierowicz <i>Helmut „Scratch” Oracabessa</i>	– streszcza czytany fragment, przekształcając mowę niezależną na zależną – opisuje i charakteryzuje bohatera (wykorzystuje słownictwo nazywające cechy i postawy oraz wartościujące) – wyjaśnia, co jest przyczyną komizmu w przeczytanym fragmencie – wskazuje zakłócenia komunikacyjne – wyjaśnia, czym jest idiom, podając przykłady – układa dialog na wskazany temat i poprawnie go zapisuje	– ocenia, jakie znaczenie dla charakterystyki bohatera ma jego sposób mówienia – wyjaśnia, jakie są źródła zakłóceń komunikacyjnych przedstawionych we fragmencie – wyjaśnia, co jest istotą idiomu – przedstawia różne możliwości zapisania dialogu
8. Mówić płynnie	1	S. Barańczak <i>Ze wstępu do rozmówek</i>	– poprawnie odczytuje głośno wiersz S. Barańczaka – określa, kto mówi w wierszu i do kogo się zwraca – określa, co jest tematem utworu – wyjaśnia, na jakich skojarzeniach znaczeń oparty jest wiersz – wskazuje w wierszu przenośnie i wyjaśnia ich znaczenie (w kontekście tematu utworu) – podaje przykłady frazeologizmów, w których mówienie kojarzone jest z wodą – wyjaśnia znaczenie tych frazeologizmów	– czyta głośno utwór z właściwą dykcją i intonacją – rozpoznaje w wierszu wieloznaczność wyrazów i związków wyrazowych – rozpoznaje w utworze grę słów – podaje podstawowe informacje o S. Barańczaku

9. Świat odzwierciedlony w języku	1	J. Krzysztoń <i>W gościnie u Kazachów</i>	– streszcza, relacjonuje lub opowiada przeczytany fragment – na podstawie noty biograficznej rozpoznaje autobiograficzny charakter utworu – charakteryzuje rzeczywistość przedstawioną w tym fragmencie (przestrzeń, ludzie, zachowania) – przedstawia bohaterów i określa ich wzajemne relacje – odwołując się do tekstu, określa, co czują i przeżywają bohaterowie pod wpływem kontaktu ze sobą: • co jest dla nich powodem zaskoczenia • jakie łączą ich reakcje • jak traktują odmienność itp. – stosuje słownictwo nazywające uczucia i stany psychiczne – wskazuje środki językowe, które ukazują realia życia Kazachów	– wyjaśnia, na czym polega faktograficzny charakter utworu – wskazuje przywołane w tym rozdziale utwory o charakterze faktograficznym i porównuje je pod tym względem – przedstawia, jak odmienność kulturowa Kazachów wyraża się w ich języku – odwołując się do tekstu, wykazuje, że dla ludzi z odmiennych kultur te same słowa kryją różne znaczenia
10. Jak się pokłócić i pogodzić	1–2	Molier <i>Kłótnia zakochanych</i>	– relacjonuje fragment – wyjaśnia przedstawioną w nim sytuację – określa, jakie relacje łączą bohaterów i co jest przyczyną ich kłótni – przytaczając konkretne wypowiedzi, określa prawdziwe intencje i uczucia nadawców – w czytany fragmencie wskazuje źródła komizmu – rozpoznaje czytany utwór jako dramat – odwołując się do tekstu, wyjaśnia, jaką funkcję w dramacie pełnią monologi, dialogi i tekst poboczny – pisze streszczenie dialogu, zamieniając mowę niezależną na zależną – podaje podstawowe informacje na temat Moliera	– interpretuje fragment głosowo, odczytując go z podziałem na role – podaje najważniejsze różnice między dramatem a innymi rodzajami literackimi – streszcza dialog, celowo stosując słownictwo nacechowane i nienacechowane emocjonalnie

Łącznie	14–15			
2. Spotkanie z drugim • Obyczaje powitania w różnych kulturach. • Znaczenie powitania i momentu rozpoczęcia rozmowy. • Rozmowa i milczenie. • Znaczenie nowych technologii w komunikowaniu się ludzi. • Potrzeba i wartość przyjaźni.				
1. Jak i po co się witamy?	1	fotografie przedstawiające różne sposoby powitania rysunki odgrywane scenki	– odczytuje informacje przekazywane niewerbalnie (na podstawie fotografii) – wyjaśnia, jakie są cele powitania – określa, jakie znaczenia mogą być przekazywane w powitaniu – demonstruje różne sposoby witania się – przytacza różne formuły powitalne – wskazuje sposoby witania się stosowne w różnych sytuacjach	– podaje przykłady różnych sposobów witania się (uwarunkowanych kulturowo) – określa, jakie znaczenia i uczucia wyrażane są w różnych formułach powitalnych

2. Rozmowa i milczenie, czyli co mówić i jak słuchać	2–3	B. Malinowski <i>Wspólnota słów</i> D. Hałasa <i>Rozmowa po japońsku</i> T. Hołówka <i>Small talk</i> M. Musierowicz „<i>Szczerść</i>” odgrywane scenki	– czyta ze zrozumieniem teksty naukowe i popularnonaukowe; wyszukuje w nich wskazane informacje – na podstawie przeczytanych tekstów określa, jakie funkcje może pełnić rozmowa w różnych kulturach – podaje przykłady różnych sposobów prowadzenia rozmowy (właściwe dla różnych kręgów kulturowych) – buduje krótką wypowiedź argumentacyjną na temat znaczenia milczenia i rozmowy w naszej kulturze – wyjaśnia, na czym polega umiejętność słuchania – na podstawie podanych przykładów określa, jakie są granice szczerści w rozmowie – odróżnia szczerść w rozmowie od braku taktu – podaje przykłady wypowiedzi asertywnych w różnych sytuacjach (np. grzeczne odmawianie) – podaje przykłady związków frazeologicznych ze słowami: <i>mówić, rozmowa, milczeć, milczenie</i>; podaje znaczenia tych związków – wskazuje synonimy wyrazów: <i>mówić, rozmowa, milczeć, milczenie</i>; stosuje te wyrazy i ich synonimy w zdaniach – podaje zasady odmiany przez przypadki nazw mieszkańców państw, kontynentów, regionów itp.	– uczestniczy w klasowej dyskusji na temat różnych sposobów prowadzenia rozmowy; jej celów i form – podaje przykłady etykiety (i jej znaczenia) związanej z prowadzeniem rozmowy w różnych kulturach – wyjaśnia, czym jest tzw. <i>small talk</i> i czemu służy ten sposób prowadzenia rozmowy – potrafi zastosować proste techniki aktywnego słuchania (np. odzwierciedlanie, parafrazowanie) – wyjaśnia, czym jest asertywność i jak się przejawia w wypowiedziach – poprawnie używa związków frazeologicznych ze słowami: <i>mówić, rozmowa, milczeć, milczenie</i> – poprawnie odmienia przez przypadki nazwy mieszkańców państw, kontynentów, regionów itp.
---	------------	--	--	--

3. Czy internet jest szansą na lepsze porozumienie?	2	<i>Pisana rozmowa. Wywiad z Katarzyną Prajzner</i> <i>K. Henne Bronię internetu</i> <i>Samotność groźna dla zdrowia</i>	– czyta ze zrozumieniem wypowiedzi argumentacyjne – wskazuje w nich tezę i argumenty autorów – na podstawie przeczytanych tekstów wskazuje zalety internetu i związane z nim zagrożenia – uczestniczy w debacie klasowej na temat komunikacji internetowej (szanse i zagrożenia) – formułuje opinie i popiera je argumentami – rozwija argumenty w kilkudziesięciu wypowiedziach – znajduje kontrargumenty do podanych argumentów (w związku z debatą) – podaje przykłady emotikonów, określa ich znaczenia – określa przydatność emotikonów dla przekazywania różnych znaczeń – wskazuje najważniejsze cechy języka internautów – wskazuje wady i zalety komunikowania się za pomocą SMS-ów – wyjaśnia, jak poprawnie zapisuje się wyraz <i>SMS</i> i utworzone od niego wyrazy pokrewne	– wypowiada się na temat różnych postaw ludzi wobec internetu i właściwych dla niego sposobów komunikowania się – wskazuje podobieństwa i różnice między komunikacją internetową a rozmową bezpośrednią – porządkuje argumenty „za” i „przeciw” przydatne w dyskusji na temat znaczenia internetu w komunikacji międzyludzkiej – wyjaśnia pojęcia: <i>argument</i> i <i>kontrargument</i> – analizuje wypowiedzi internautów, wskazując w nich cechy typowe dla języka internetu – potrafi w internecie szukać informacji na temat poprawności form językowych (w słowniku lub dowolnej internetowej poradni językowej)
--	----------	--	--	--

4. Ty mnie rozumiesz	1	<i>D-D-P.BLOG</i>	– przedstawia sytuację autorek bloga – charakteryzuje Darię, Dominikę i Patrycję na podstawie ich wypowiedzi – określa, w jaki sposób choroba wpłynęła na życie dziewcząt – ocenia rolę, jaką w życiu dziewcząt odegrał wspólnie prowadzony blog – wskazuje wypowiedzi świadczące o uczuciach i przeżyciach wewnętrznych dziewcząt, łączącej je przyjaźni itp. – wyjaśnia, czym jest blog internetowy i jakie może zaspokajać potrzeby autorów oraz użytkowników – podaje przykłady różnego rodzaju blogów – określa, jakie informacje można udostępniać odbiorcom w blogach	– relacjonuje historię życia autorek bloga – przytaczając konkretne wypowiedzi, ocenia znaczenie, jakie miał blog i jego aspekt komunikacyjny w dramatycznej sytuacji dziewcząt – wypowiada się na temat swoich doświadczeń w komunikowaniu się za pomocą blogów internetowych
5. Czym jest przyjaźń?	1–2	<i>Filozofowie o przyjaźni</i> M. Jastrun <i>Piękne dni</i>	– na podstawie przeczytanych fragmentów referuje poglądy filozofów na to, czym jest przyjaźń i jakie ma znaczenie dla człowieka – rozpoznaje zdania będące tezami – gromadzi i porządkuje argumenty do rozprawki na temat przyjaźni – uzasadnia, że przyjaźń jest wartością – cytuje argumenty z tekstu – poprawnie odmienia przez przypadki wyraz <i>przyjaciele</i> – interpretuje sposób ujęcia motywu przyjaźni w wierszu M. Jastruna – wskazuje charakterystyczne cechy poetyckiego języka wiersza	– porównuje rozumienie przyjaźni przez różnych filozofów – formułuje rady na temat przyjaźni – przeredagowuje argumenty znalezione w tekstach – porównuje sposób widzenia przyjaźni w wierszu współczesnego poety oraz w wypowiedziach filozofów

6. Jak powstają wyrazy?	1		– rozpoznaje wyrazy pochodne i wyrazy podstawowe – w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant – określa rodzaj formantu (przedrostek, przyrostek)	– określa, od jakich podstaw słowotwórczych pochodzą wskazane wyrazy pochodne – opisuje znaczenie wyrazu pochodnego (na podstawie znaczenia podstawy słowotwórczej) – podaje przykłady różnych rodzajów formantów
7. Rozmowa w pociągu	1	S. Mrożek <i>Nocny ekspres</i>	– relacjonuje przeczytany utwór, zamieniając mowę niezależną na zależną – określa, co jest tematem przeczytanego tekstu – przedstawia swoje odczucia pod wpływem lektury – wskazuje elementy świata przedstawionego prawdopodobne oraz absurdalne – dostrzega ironię i sarkazm obecne w utworze – wyjaśnia, na czym polega groteskowy charakter świata przedstawionego w utworze – wymienia zjawiska, które piętnuje S. Mrożek	– przedstawia własną propozycję odczytania utworu – wyjaśnia, co jest istotą ironii i sarkazmu – przedstawiając swoje odczucia związane z utworem, posługuje się bogatym słownictwem nazywającym uczucia i stany emocjonalne – wyjaśnia, czym jest groteska – wskazuje w utworze S. Mrożka środki artystyczne charakterystyczne dla groteski – wyjaśnia, jaki obraz świata i relacji międzyludzkich wyłania się z utworu S. Mrożka
8. Rozmowy przy rodzinnym stole	1	G. Zapolska <i>Ich czworo</i> (fragm.)	– rozpoznaje utwór jako dramat, wskazując charakterystyczne cechy tego rodzaju literackiego – określa sytuację przedstawioną w scenie – przedstawia bohaterów i nazywa istniejące między nimi relacje – cytując właściwe fragmenty, wykazuje, iż między małżonkami brak dobrej komunikacji – na podstawie fragmentu charakteryzuje obraz rodziny opisanej w utworze – określa uczucia dziecka przysłuchującego się kłótni rodziców – podaje przykłady sytuacji, w których mowa jest źródłem nieporozumień; wyjaśnia ich przyczyny – podaje, jak można uniknąć tego typu nieporozumień	– wskazuje różne sceniczne sposoby prezentowania obrazu rodziny (dekoracje, ugrupowanie postaci, ich postawy, zachowania itp.) – charakteryzuje uczucia i przeżycia wewnętrzne bohaterów, używając bogatego słownictwa – odczytuje głośno tekst z podziałem na role, oddając głosem uczucia i intencje bohaterów – w podanych przykładach rozpoznaje źródła nieporozumień wynikające z błędnego odczytania intencji nadawcy – w podanych przykładach wskazuje rozbieżności między sensem słów a intencjami nadawcy

9. Żyjemy w wieży Babel	1	W. Szymborska <i>Na wieży Babel</i>	– czyta wiersz głośno, odnajdując w nim rozmowę dwóch osób – określa, kim jest każda z osób mówiących i jakie istnieją między nimi relacje – nazywa uczucia i przeżycia wewnętrzne osób mówiących w utworze – wyjaśnia, dlaczego wypowiedzi przytoczonych w wierszu nie można nazwać dialogiem – rozpoznaje motyw biblijny – określa symboliczne znaczenie wieży Babel w wierszu – wnioskuje, dlaczego bohaterowie wiersza nie mogą się porozumieć	– wyjaśnia, jakie cechy wypowiedzi wskazują na niemożność porozumienia się ich nadawców – wskazuje różnice między symboliką wieży Babel w Biblii a znaczeniami tego motywu w wierszu – odwołując się do wiersza W. Szymborskiej, wyjaśnia, na czym polega uniwersalne znaczenie motywów biblijnych w kulturze europejskiej
10. Poezja nas łączy	1	P. Smoleński <i>Trzeba potwora pokochać</i>	– czyta ze zrozumieniem tekst publicystyczny – znajduje w nim wskazane informacje – relacjonuje historie czterech kobiet opisanych w reportażu – określa, jakie znaczenie w ich życiu miały wiersze – wypowiada swoje sądy i opinie na temat projektu opisanego w reportażu – prezentuje wiersz, który dla niego ma szczególne znaczenie, uzasadnia swój wybór	– określa, co jest tematem reportażu i czego autor chce dowieść – wyodrębnia kompozycyjne części czytanego tekstu, określa ich charakter i funkcję – przedstawia swoje refleksje na temat znaczenia poezji w życiu ludzi

11. Lis uczy Małego Księcia przyjaźni	1	A. de Saint-Exupéry <i>Mały Książę i lis</i>	– streszcza, opowiada czytany fragment – wyjaśnia, czym jest spotkanie Małego Księcia z lisem – relacjonuje, jakie prawdy na temat przyjaźni przekazał małemu księciu lis – na podstawie fragmentu wyjaśnia, co daje człowiekowi przyjaźń – wskazuje w tekście metafory służące do przedstawienia przyjaźni – wskazuje w tekście aforyzmy – pisze rozprawkę na temat przyjaźni na podstawie samodzielnie zredagowanego planu	– wyjaśnia, na czym polega uniwersalne znaczenie prawd na temat przyjaźni – na podstawie fragmentu przedstawia warunki prawdziwej przyjaźni – interpretuje znalezione w tekście myśli na temat przyjaźni i ustosunkowuje się do nich
10. Praca klasowa wraz z poprawą i omówieniem	2+1	Praca sprawdzająca umiejętność pisania rozprawki na wskazany temat.		
Łącznie	16–18			

3. Swoi, obcy, wspólnota

- Integracja.
- Nieufność do innego jako przeszkoda w tworzeniu wspólnoty.
- Stereotypy obcych.
- Imigranci.
- Pojęcie społeczeństwa obywatelskiego.
- Tolerancja.

1. Co zrobić, aby obcy był „swoj”?	2	rysunek (logo szkoły integracyjnej) <i>Sąsiad czyha za firanką. Z prof. Januszem Czapińskim rozmawia Lidia Ostalowska</i> <i>Kto jest zamknięty?</i>	– wypowiada się na temat poczucia wspólnoty, relacji ze „swoimi” i obcymi – opowiada o swoich doświadczeniach spotkań z innością – wnioskuje, co czyni z ludzi wspólnotę – odbiera przekazy ikoniczne: odczytuje ideę rysunku (logo szkoły integracyjnej) – wyjaśnia znaczenie rzeczownika <i>integracja</i> i wyrazów jemu pokrewnych (np. przez podanie synonimów) – rozumie czytane teksty informacyjne: znajduje wskazane informacje i je przetwarza – wyjaśnia, czym jest stereotyp, podając przykłady – wskazuje negatywne aspekty posługiwania się stereotypami – w odbieranych wypowiedziach mówionych i pisanych rozpoznaje myślenie stereotypowe – rozpoznaje relacje nieobiektywne (wskazując konkretne środki językowe); odróżnia fakty od opinii – podaje przykłady wyrazów, w których akcent pada na trzecią sylabę od końca – poprawnie akcentuje wyrazy typu <i>stereotyp</i>, <i>muzeum</i>	– nazywa emocje wywoływane zetknięciem się z innością – poprawnie stosuje w zdaniach rzeczownik <i>integracja</i> i wyrazy jemu pokrewne – wykorzystuje informacje znalezione w czytanych tekstach, by rozwiązywać postawione problemy – wyjaśnia na konkretnych przykładach, na czym polega wartościujący charakter stereotypów – wyjaśnia, kiedy społeczności mają charakter zamknięty – przeredagowuje teksty zawierające relacje nieobiektywne
------------------------------------	---	---	--	--

2. Budowanie wspólnoty	2	M. Stelmach <i>Obcy w naszej klasie</i> J. Sawicka, E. Pieszczyk <i>Czuję się tu u siebie</i>	– czyta ze zrozumieniem teksty publicystyczne – relacjonuje ich tematykę i problematykę – określa nadawcę czytanego tekstu i jego stosunek do opisywanych wydarzeń – rozpoznaje czytany tekst jako wywiad, wskazując jego charakterystyczne cechy – podaje zasady graficznego opracowania wywiadu – rozróżnia dwie podstawowe odmiany wywiadu – potrafi tak sformułować pytanie, by zyskać określoną informację – rozróżnia pytania trafne i nietrafne – wyjaśnia znaczenie wyrazów: <i>migracja, emigracja, imigracja</i> i <i>asymilacja</i> oraz wyrazów im pokrewnych; podaje ich synonimy i antonimy – rozróżnia znaczenia i zabarwienie emocjonalne wyrazów nazywających osoby innych narodowości (<i>uchodźca, emigrant</i> itp.) – poprawnie łączy w związki wyrazowe przymiotniki <i>obywatelski</i> i <i>społeczny</i> – poprawnie używa wyrazów <i>społeczeństwo, obywatel</i> i wyrazów im pokrewnych – wyjaśnia, podając przykłady, na czym polega tolerancja	– analizuje przypadki sytuacji przedstawionych w czytanych tekstach – określa funkcje czytanych tekstów i cele, dla których zostały napisane – określa, jakie są warunki dobrze przeprowadzonego wywiadu – wyjaśnia, czym jest autoryzacja wywiadu i jakie są jej cele – na przykładach przedstawia, jak sposób sformułowania pytania wpływa na charakter odpowiedzi – wyjaśnia, jakie są konsekwencje zadania pytania rozpoczynającego się od zaimka <i>czy</i> – poprawnie i funkcjonalnie stosuje w swoich wypowiedziach słownictwo i związki frazeologiczne dotyczące migracji i asymilacji – poprawnie używa wyrazu <i>tolerancja</i> i wyrazów mu pokrewnych w różnych znaczeniach – wyjaśnia pojęcie <i>społeczeństwo obywatelskie</i>
3. Wyrazy złożone	1		– potrafi podzielić słowotwórczo wyrazy pochodne (wskazać temat i końcówkę) – rozpoznaje wyrazy niepodzielne słowotwórczo – rozpoznaje wyrazy złożone – w wyrazach złożonych wskazuje dwa tematy słowotwórcze	– określa funkcje najczęściej spotykanych formantów (np. w nazwach miejsc, zdrobnieniach) – rozpoznaje złożenia i zrosty

4. Cześnik i Rejent, czyli co się dzieje, gdy sąsiedzi nie mogą się pogodzić	1	A. Fredro <i>Zemsta</i> (fragm.) I. Krasicki <i>Gdyby</i>	– rozpoznaje czytany utwór jako dramat (komedię) – określa funkcje tekstu głównego i didaskaliów – określa sytuację przedstawioną w zamieszczonych scenach – wyjaśnia, kim są Cześnik i Rejent i jakie łączą ich stosunki – charakteryzuje Cześnika – określa i ocenia sposób, w jaki Cześnik mówi o Rejencie – cytuje i relacjonuje tekst dramatu na poparcie swoich wypowiedzi – w wypowiedziach Cześnika wskazuje środki językowe o szczególnym nacechowaniu emocjonalnym – określa, o jakich cechach bohatera mówi jego język – wyjaśnia, co symbolizuje mur graniczny – ocenia postawę Cześnika – wypowiada się na temat konsekwencji sąsiedzkiej niezgody; formułuje własne sądy i opinie – w postawie Cześnika dostrzega polskie wady narodowe – w wierszu Krasickiego rozpoznaje aluzje do stereotypów na temat różnych narodów – określa stereotypowe widzenie Polaka – wyjaśnia, jaki morał zawarty jest w utworze – podaje podstawowe informacje na temat I. Krasickiego	– przedstawia postacie występujące w zamieszczonych w tym rozdziale scenach – wskazuje przyczyny i konsekwencje konfliktu między Cześnikiem a Rejentem (na podstawie zamieszczonych w rozdziale fragmentów) – uzasadnia, że język bohatera jest sposobem budowania jego postaci – ocenia postawę Cześnika w zestawieniu z postawą Wacława – w postawie i zachowaniu Cześnika rozpoznaje typowe wady szlacheckie – rozpoznaje paralelizm składniowy jako podstawę kompozycji wiersza
---	----------	--	---	--

5. Świat widziany z różnych perspektyw	2	J. Swift <i>Podróże Guliwera</i> (fragm.)	– streszcza fragmenty powieści Swifta, relacjonuje je i komentuje – rozpoznaje czytany utwór jako powieść – poprawnie używa terminów: <i>narracja, narrator, bohater, wątek, akcja</i> – wskazuje w utworze elementy realistyczne i fantastyczne – porównuje sytuację Guliwera w pierwszym i drugim fragmencie oraz jego relację do otoczenia (mały–wielki) – określa stosunek bohatera do spotkanych istot (w każdym z fragmentów) – opisuje uczucia i przeżycia bohatera w każdej z dwóch sytuacji – przytacza odpowiednie fragmenty na potwierdzenie własnych wypowiedzi – wypowiada własne sądy i opinie na temat wartości człowieka i jego wytworów – redaguje opis przedmiotu z zaskakującej perspektywy (istoty wielkiej lub malej)	– rozpoznaje typ narracji i określa jej funkcję – określa funkcję elementów fantastycznych utworu; dostrzega dydaktyczny i filozoficzny charakter dzieła – charakteryzuje Guliwera i inne postacie przedstawione w zamieszczonych fragmentach – stosuje bogate słownictwo opisujące postawy i cechy oraz wartościujące – przedstawia własne refleksje na temat „wielkości” człowieka – redaguje urozmaicone kompozycyjnie opowiadanie z elementami fantastyki (na temat własnej podróży do krainy istot małych bądź wielkich); stosuje narrację pierwszoosobową
6. O stereotypach pół-żartem, pół-serio	1	J. Szaniawski <i>Profesor Tutka o kozach w Pacanowie</i>	– relacjonuje czytany utwór, zamieniając mowę niezależną na zależną – określa jego tematykę i problematykę – rozpoznaje przykłady myślenia stereotypowego, o jakim mowa w utworze – odnajduje konkluzję wypowiedzianą przez Profesora Tutkę i ustosunkowuje się do niej – wskazuje w utworze elementy humorystyczne i określa ich funkcję	– streszcza czytany utwór – wnioskuje, w jakim celu Profesor Tutka przytacza przykłady myślenia stereotypowego – rozpoznaje dydaktyczny charakter utworu; określa, do jakich zagadnień społecznych się odnosi – przedstawia własne refleksje i spostrzeżenia na temat trwałości myślenia stereotypowego

7. Znajoma twarz w tłumie	1	H. Lee <i>Przed więzieniem w Maycomb</i>	– streszcza, relacjonuje wydarzenia – przedstawia swoje odczucia związane z lekturą – rozpoznaje utwór jako powieść, w wypowiedziach posługuje się właściwymi pojęciami – rozpoznaje typ narracji, określa narratora – określa, kim są bohaterowie ukazani w tym fragmencie; ogólnie ich charakteryzuje – określa, co wpłynęło na zmianę postawy zgromadzonych mężczyzn – nazywa uczucia i postawy bohaterów; wskazuje środki językowe i stylistyczne służące ich opisowi – na podstawie utworu przedstawia, jak poczucie swojskości i obcości kształtuje relacje międzyludzkie	– opowiada wydarzenia z perspektyw biorących w nich udział postaci; – określa, w jaki sposób kreacja narratora wpływa na wymowę powieści (fragmentu) – charakteryzuje narratorkę, jej ojca i brata (na podstawie charakterystyki bezpośredniej i pośredniej) – wyjaśnia, na czym polega dramatyzm przedstawionej sytuacji – analizuje nastrój utworu i jego zmiany – przedstawia swoje przemyślenia na temat wartości, które czynią ludzi wspólnotą
8. A może jednak wszystko jest możliwe?	1	M. Papużyńska <i>Wszystko jest możliwe</i>	– określa, kim jest narrator utworu (fragmentu) i jaki charakter ma jego opowiadanie – relacjonuje przedstawione wydarzenia (jako narrator zewnętrzny) – charakteryzuje głównego bohatera, uwzględniając jego szczególną sytuację; przedstawia jego potrzeby, uczucia, pragnienia i marzenia – przedstawia pozostałe postacie ukazane w czytany fragmencie i ich stosunek do bohatera – interpretuje tytuł powieści – przedstawia swoje odczucia i refleksje związane z tematyką powieści – wnioskuje, jakie przesłanie może z niej płynąć – określa, jakie uniwersalne wartości humanistyczne obecne są w utworze M. Papużyńskiej	– opowiada wydarzenia z perspektyw różnych występujących w utworze postaci – określa, jak i dlaczego zmienił się stosunek Pawła do niepełnosprawnego brata – opisuje uczucia i przeżycia wewnętrzne niepełnosprawnego chłopca w różnych sytuacjach – przedstawia własną propozycję odczytania utworu i zawartego w nim przesłania
Łącznie	11			

4. Wobec bliźniego

- Kto to jest bliźni?
- Pomoc drugiemu – wolontariat.
- Reklama w służbie drugiemu.
- Empatia.

1. Pomóż mi, proszę	1	<i>Przeprowadzka z przyjaciółmi Bank Czasu</i>	– wypowiada się na temat znanych sobie akcji charytatywnych, wolontariatu, innych przykładów bezinteresownej pomocy; przedstawia swoje doświadczenia i refleksje na ten temat – czyta ze zrozumieniem fragmenty tekstów publicystycznych – rozpoznaje wypowiedzi argumentacyjne, wskazuje ich tezy i argumenty – poprawnie stosuje w zdaniach frazeologizmy związane z udzielaniem pomocy – wskazuje wyrazy z rodziny: <i>służyć, sługa</i> – potrafi stosownie i komunikatywnie poprosić o pomoc oraz odpowiedzieć na czyjąś prośbę; stosuje zasady etykiety językowej (odpowiednio zwraca się do rozmówcy w zależności od relacji, jakie go z nim łączą)	– relacjonuje swoje przeżycia związane z bezinteresowną pomocą drugiemu człowiekowi – przetwarza informacje znalezione w czytanych tekstach – poprawnie stosuje w zdaniach synonimy wyrazów i związków wyrazowych z pola znaczeniowego „pomoc–pomagać” – potrafi zastosować odpowiednią formę prośby o pomoc w różnych sytuacjach komunikacyjnych (np. oficjalnych i nieoficjalnych)
---------------------	---	--	--	--

2. Z potrzeby serca, czyli różne oblicza wolontariatu lub: Publicystyka i reklama w służbie bliźniemu	2	E. Isakiewicz <i>Dlaczego pomagają?</i> (fragm.) <i>Najważniejsze jest, co możesz zrobić. Rozmowa z Janiną Ochojską</i>	– czyta ze zrozumieniem tekst: znajduje zawarte w nim informacje i wykorzystuje je w dyskusji – rozpoznaje tekst jako publicystykę (artykuł, wywiad) – relacjonuje historie osób przedstawionych w tekstach, ustosunkowuje się do nich, wyciąga wnioski – wyjaśnia, jakie są przyczyny, dla których ludzie angażują się w wolontariat i pomoc humanitarną – przetwarza informacje znalezione w tekstach (np. wykorzystując w dyskusji) – rozróżnia znaczenia wyrazów <i>humanitarny</i> i <i>humanistyczny</i>; łączy je w poprawne związki wyrazowe, dobiera wyrazy bliskoznaczne – poprawnie odmienia rzeczowniki zakończone na <i>-um</i> – przedstawia przykłady reklamy służącej szlachetnym przedsięwzięciom, odczytuje teksty reklamowe – na przykładach wyjaśnia, czym jest slogan reklamowy	– określa cel, dla którego teksty zostały napisane, oraz ich przesłanie – wskazuje środki językowe i kompozycyjne służące zawartemu w tekstach przekazowi – analizuje przypadki przedstawione w tekstach, dokonuje uogólnień – samodzielnie dociera do informacji o organizacjach humanitarnych, przetwarza je i wykorzystuje w swoich wypowiedziach – stosuje w swoich wypowiedziach słownictwo: <i>humanitarny</i>, <i>humanistyczny</i>, <i>wolontariusz</i>, <i>filantropia</i>, <i>akcja charytatywna</i> i wyrazy im pokrewne – analizuje przykłady reklamy służącej szlachetnym celom, odczytuje znaczenia przekazywane na różnych poziomach
3. Wystarczy tak niewiele... by zrozumieć drugiego człowieka. O empatii w życiu i w języku	1	K. Zuchowicz <i>Nobel dla Junusa, który walczy z biedą</i>	– czyta ze zrozumieniem tekst informacyjny; znajduje potrzebne wiadomości i wykorzystuje je w wypowiedziach własnych – przedstawia własne sądy i opinie na temat nędzy w krajach Trzeciego Świata i potrzeby jej zwalczania – uczestniczy w klasowej dyskusji na ten temat, uzasadnia własne zdanie, przyjmuje poglądy innych lub polemizuje z nimi – wyjaśnia, na czym polega solidarność z ubogimi Trzeciego Świata – posługuje się nazwami wartości: sprawiedliwość, poczucie wspólnoty, nadzieja itp. – podaje przykłady wypowiedzi świadczących o empatii	– wykorzystując znalezione informacje, uzasadnia zasługi bohatera tekstu dla ludności Trzeciego Świata – porównuje różne formy niesienia pomocy ludziom potrzebującym, o których mowa w tekstach zamieszczonych w tym rozdziale – wskazuje różne powody, dla których ludzie niosą pomoc innym (i różne sposoby rozumienia tej pomocy) – buduje wypowiedzi świadczące o empatii, stosowne do sytuacji komunikacyjnej

4. Skrótowce i neologizmy, czyli o różnych sposobach tworzenia nowych wyrazów	1		– podaje przykłady skrótowców – wyjaśnia, czym są skrótowce i w jaki sposób powstają – zna zasady pisowni skrótowców – poprawnie wymawia popularne skrótowce – wyjaśnia, czym są neologizmy; podaje przykłady	– wskazuje różne sposoby odmieniania skrótowców – wskazuje skrótowce nieodmienne – poprawnie stosuje skrótowce z zdaniach (włączając je w związki składniowe z innymi wyrazami) – podaje różne sposoby powstawania neologizmów
5. W jaki sposób przypowieść ewangeliczna uczy miłości bliźniego?	2	<i>Przypowieść o miłosiernym Samarytaninie</i> Rembrandt <i>Krajobraz z miłosiernym Samarytaninem</i>	– streszcza, opowiada przypowieść o miłosiernym Samarytaninie – ocenia zachowanie przedstawionych w niej osób – wyjaśnia, na czym polega uniwersalne znaczenie opowieści – rozpoznaje różne znaczenia wyrazów: <i>bliźni</i>, <i>miłosierdzie</i>, <i>miłosierny</i> – określa, kogo nazywa się „miłosiernym Samarytaninem” – wskazuje odwołania do Biblii w słownictwie i frazeologii (podstawowe słownictwo) – wyjaśnia, jakim gatunkiem jest przypowieść, wskazuje jej cechy – przedstawia miejsce przypowieści w nauczaniu Chrystusa – opisuje obraz Rembrandta <i>Krajobraz z miłosiernym Samarytaninem</i> – określa, w jaki sposób malarz ukazał scenę biblijną, uwzględnia charakter i funkcję pejzażu oraz grę światła i cienia	– przedstawia znaczenie przypowieści o miłosiernym Samarytaninie w kontekście zasad chrześcijańskich – wyjaśnia, na czym polega paraboliczny sens przypowieści ewangelicznych – podaje różne znaczenia wyrazów: <i>bliźni</i> i <i>Samarytanin</i>, redagując własne przykłady zdań – wskazuje odwołania do Biblii w słownictwie i frazeologii (bogatsze słownictwo) – rozróżnia znaczenie dosłowne i alegoryczne przypowieści – przedstawia środki malarskie, którymi Rembrandt oddał sens biblijnej przypowieści – wyjaśnia, w jakim sensie Biblia jest dziedzictwem kultury europejskiej (na przykładzie przypowieści)

6. W jaki sposób powieść Antoine’a de Saint-Exupéry’ego mówi o braterstwie ludzi?	1	A. de Saint-Exupéry <i>W sercu pustyni</i>	– streszcza, opowiada wydarzenia przedstawione we fragmencie – określa odczucia, jakie budzi w nim utwór, przedstawia związane z nim własne refleksje – rozpoznaje utwór jako epikę i powieść – określa typ narracji – opisuje przestrzeń, w której rozgrywają się wydarzenia, dostrzega, że ma ona także metaforyczne znaczenie – redaguje opis przeżyć wewnętrznych bohatera – interpretuje, jakie znaczenie miało dla bohatera spotkanie na pustyni człowieka (w sensie dosłownym i parabolicznym) – określa ponadczasowe zagadnienia egzystencjalne przedstawione w utworze A. de Saint-Exupéry’ego (przyjaźń, śmierć, cierpienie, samotność, solidarność, braterstwo itp.) – redaguje opis wrażeń zmysłowych związanych z określonym krajobrazem	– rozpoznaje autobiograficzny charakter utworu i zdarzeń opowiedzianych we fragmencie – określa funkcję zastosowanej narracji – dostrzega paraboliczny charakter utworu i go objaśnia – interpretuje symbolikę pustyni i wody oraz ich znaczenie – dostrzega nawiązania biblijne, określa ich funkcję – przedstawia własną propozycję odczytania utworu (fragmentu) i ją uzasadnia – omawia w kontekście utworu A. de Saint-Exupéry’ego ponadczasowe zagadnienia egzystencjalne (przyjaźń, śmierć, cierpienie, samotność, solidarność, braterstwo itp.) – redaguje urozmaicony opis wrażeń zmysłowych, stosując bogate słownictwo i zróżnicowane struktury składniowe
--	----------	---	---	--

7. Jakie uniwersalne przesłanie niesie wiersz Cypriana Norwida?	1	C. Norwid <i>Nerwy</i>	– odczytuje głośno wiersz, z właściwą dykcją i intonacją – opisuje odczucia, jakie budzi w nim utwór – przypisuje wiersz do liryki – określa kreację osoby mówiącej i sytuację, w jakiej się wypowiada – opisuje miejsca, o których mówi poeta; rozpoznaje ich kontrastowy charakter – opisuje stosunek postaci mówiącej w wierszu do biedy i bogactwa – wskazuje i objaśnia nawiązania biblijne i motywy religijne – rozpoznaje środki stylistyczne: <i>epitety, przerośnięcie, porównania</i> i określa ich funkcję w utworze – określa, jakie jest przesłanie utworu	– interpretuje wiersz głosowo – charakteryzuje uczucia postaci mówiącej do omawianych problemów – rozpoznaje ironię i określa jej źródło – wypowiada się na temat wartości, do których nawiązuje utwór (np. solidarność, sprawiedliwość, współczucie, poczucie braterstwa, miłosierdzie) – interpretuje tytuł utworu – podaje najważniejsze informacje o C. Norwidzie – wskazuje środki stylistyczne i językowe charakterystyczne dla poezji C. Norwida (np. przemilczenia, operowanie ciszą, eksponowanie pewnych wyrazów)
--	----------	-------------------------------	---	---

8. Jak literatura ukazuje prawdziwy sens Wigilii?	2	D. Terakowska <i>Piąty talerz</i> J. Twardowski <i>Wigilia</i>	– streszcza, opowiada utwór – rozpoznaje czytany fragment jako epikę – określa cechy świata przedstawionego oraz narratora – przywołuje zwyczaje wigilijne, o których mowa w utworze, oraz ich symbolikę – opisuje uczucia i przeżycia wewnętrzne bohaterów utworu – wskazuje zróżnicowany stosunek bohaterów utworu do tradycji wigilijnych i sensu święta – przedstawia własną propozycję odczytania utworu i ją uzasadnia – wyjaśnia, co utwór D. Terakowskiej mówi o człowieku i człowieczeństwie – określa, jaką podobną refleksję na temat przeżywania Bożego Narodzenia i stosunku do tradycji zawiera opowiadanie D. Terakowskiej i wiersz J. Twardowskiego – przedstawia zasadę ortograficzną rządzącą pisownią nazw świąt i uroczystości	– określa narrację i jej funkcję w utworze – rozpoznaje zasadę kontrastu, na której opiera się opowiadanie – interpretuje czyn Małgosi oraz reakcje domowników – określa, jakie przesłanie płynie z utworu w kontekście uniwersalnych wartości humanistycznych – porównuje przekaz zawarty w wierszu J. Twardowskiego oraz utworze D. Terakowskiej – wskazuje charakterystyczne cechy poezji J. Twardowskiego (np. wyliczenie, metafory) – dostrzega podobieństwo sytuacji ukazanych w wierszu J. Twardowskiego i utworze D. Terakowskiej i je interpretuje
--	----------	---	---	---

9. Nasi bliźni i ich potrzeby w prozie autobiograficznej	1	A. Kroh <i>Franek</i> L. Davis <i>Stary słownik</i>	– czyta fragmenty utworów literackich – określa ich tematykę i problematykę – przedstawia swoje odczucia i refleksje związane z czytаныmi utworami – rozpoznaje narrację pierwszoosobową – określa, w jaki sposób kreacja narratora wpływa na sposób ukazania rzeczywistości i przekazania refleksji – określa cechy świata przedstawionego w utworze A. Kroha – określa, o jakich relacjach międzyludzkich mówi każdy z utworów – wypowiada się na temat uniwersalnych zagadnień egzystencjalnych obecnych w czytanych utworach (solidarność, sprawiedliwość, miłosierdzie, stosunek do drugiego człowieka itp.)	– tworzy spójne wypowiedzi ustne na temat czytanych utworów (fragmentów), przedstawiając swoje propozycje ich odczytania – określa nastrój utworów i wskazuje jego główne źródła – na podstawie utworów określa, jaki może być stosunek człowieka do przedmiotów, zwierząt, ludzi, oraz buduje związaną z nim hierarchię wartości – odwołując się do czytanych utworów, omawia uniwersalne zagadnienia egzystencjalne – w swoich wypowiedziach stosuje bogate słownictwo oceniające i wartościujące
--	---	--	--	---

10. Człowiek człowiekowi... – analiza wybranych utworów poetyckich	2–3	M. Pawlikowska-Jasnorzewska <i>Słowo „bliźni”</i> E. Stachura <i>Człowiek człowiekowi</i> J. Szczepkowska <i>Nie bój się piekła</i>	– czyta głośno wiersze, z właściwą dykcją i intonacją – określa, co jest tematem każdego z wierszy – opisuje odczucia, jakie budzą w nim utwory – przypisuje utwory do liryki, uzasadnia (postać mówiąca, charakter refleksji, sposób mówienia, ukształtowanie tekstu) – w każdym z utworów określa osobę mówiącą i adresata – opisuje kompozycje utworów – wskazuje charakterystyczne środki stylistyczne (np. metafora, gra słów, powtórzenia, paralelizmy składniowe i kompozycyjne) – wyjaśnia znaczenie łacińskiego przysłowia „Człowiek człowiekowi wilkiem”; dostrzega i interpretuje jego parafrazę w wierszu E. Stachury – formułuje przesłanie, które niesie każdy z utworów – określa, co każdy z wierszy mówi o człowieku, człowieczeństwie i stosunku do bliźniego – wypowiada swoje odczucia i przeżycia wewnętrzne związane z wysłuchaniem poezji śpiewanej – pisze wypracowanie zawierające własne refleksje związane z utworami i tekstami z tego rozdziału (w formie np. kartki z pamiętnika); rozwija myśli zawarte w czytanych utworach	– recytuje (interpretuje głosowo) wiersze – dostrzega w wierszach uniwersalne wartości humanistyczne; wypowiada swoje refleksje na ich temat – przedstawia własne propozycje odczytania utworów i je uzasadnia, odwołując się zarówno do tematyki, jak i budowy wierszy – określa, które cechy wierszy E. Stachury i J. Szczepkowskiej charakterystyczne są dla poezji śpiewanej (np. rytmiczność, wyliczenia, powtórzenia) – analizuje związek znaczeń: „bliźni–blizna–zabliźnić” – w formie pracy plastycznej lub dramy przedstawia swoje przeżycia wewnętrzne związane z poezją śpiewaną – w wypracowaniu poświęconym tematyce stosunku do drugiego człowieka stosuje bogate słownictwo nazywające uczucia, oceniające i wartościujące
14. Praca klasowa wraz z poprawą	2+1	Pisanie na wskazany temat w wybranej przez nauczyciela formie (np. charakterystyka, rozprawka).		
Łącznie	17–18			

5. Miłość i samotność

- Pojęcie rodziny i jej rola.
- Znaczenie autorytetu.

1. Po pierwsze – rodzina	2	fotografie plakat akcji „Dzieciaki do domu” A. Faber, E. Mazlish <i>Co moja cóрка zobaczyła w lustrze?</i> R. Zawadzki, M. Taraszkiewicz <i>Być razem ze sobą</i>	– wypowiada się na temat ilustracji przedstawiających rodziny: określa uczucia ukazanych osób i łączące je relacje – przedstawia swoje przemyślenia na temat ról pełnionych przez różnych członków rodziny – tworzy rzeczownikowe nazwy cech od przymiotników – w swoich wypowiedziach używa rzeczownikowych nazw cech, postaw i wartości – tworzy poprawne związki frazeologiczne z nazwami uczuć i wartości – podaje przykłady szlachetnych celów, jakim może służyć reklama – interpretuje plakat: określa, jakie informacje zostały przekazane obrazem, a jakie werbalnie – wyjaśnia, czym jest hasło reklamowe – czyta ze zrozumieniem teksty informacyjne, znajduje potrzebne informacje – rozpoznaje wypowiedź argumentacyjną, wskazuje tezę i argumenty – przedstawia swoje przemyślenia na temat warunków istnienia wspólnoty rodzinnej	– używa bogatego słownictwa nazywającego uczucia, postawy i wartości (w związku z rozmową o rodzinie) – wyjaśnia pojęcia: <i>rodzina niepełna</i>, <i>rodzina zastępcza</i> – określa, na czym polega gra językowa zawarta w hasle reklamowym akcji „Dzieciaki do domu” – wyjaśnia symbolikę gestu przedstawionego na plakacie – określa cel (funkcję) czytanego tekstu – określa cel zastosowanych przez autora środków językowych, stylistycznych i kompozycyjnych – charakteryzuje i ocenia rodziny przedstawione w znanych sobie utworach literackich i filmowych – formułuje wnioski wynikające z tekstu argumentacyjnego
-----------------------------	---	--	---	---

2. Kryzys rodziny? Co mówi na temat publicystyka?	1	T. Rojek <i>Pozycja ojca</i> W. Sztander <i>Wystarczająco dobra rodzina</i> B. Ferrero <i>To ja jestem moim szczęściem</i>	– czyta ze zrozumieniem teksty informacyjne i publicystyczne – rozpoznaje wypowiedź argumentacyjną (wskazuje tezę i argumenty) – wykorzystując informacje znalezione w tekstach, wypowiada się na temat autorytetu rodziny – dobiera synonimy do wyrazu <i>autorytet</i>, poprawnie stosuje je w zdaniach – buduje poprawne związki frazeologiczne z wyrazem <i>autorytet</i> – wyjaśnia, na czym polega wieloznaczność wyrazu <i>tożsamość</i> – poprawnie odmienia wyraz <i>tata</i> w liczbie pojedynczej i mnogiej – wskazuje adekwatne do sensu wypowiedzi synonimy przymiotników <i>dobry</i> i <i>zły</i> – ocenia klimat, jaki tworzą różnego rodzaju wypowiedzi (np. pytania, polecenia) kierowane do drugiej osoby – pisze opowiadanie z dialogiem na temat życia rodziny – poprawnie wprowadza i zapisuje dialogi	– wykorzystując informacje znalezione w czytanych tekstach, wyjaśnia szerzej, na czym polega autorytet rodziny – odwołując się do czytanych tekstów, wypowiada się na temat wartości (rodzina, wolność, tożsamość, wspólnota itp.) – wyjaśnia pojęcia: <i>patriarchat</i> i <i>matriarchat</i>, zna znaczenia i pochodzenie tych wyrazów – wskazuje wieloznaczność wyrazu <i>autorytet</i> – w swoich wypowiedziach stosuje frazeologizmy z wyrazem <i>autorytet</i> i jego synonimami – w swoich wypowiedziach używa konkretnych przymiotników synonimicznych do wyrazów: <i>dobry</i> i <i>zły</i> – celowo i funkcjonalnie buduje wypowiedzi, by stworzyć dobry klimat w rozmowie – porównuje sposób przekazania treści w tekście informacyjnym i artystycznym – redaguje urozmaicone stylistycznie opowiadanie z dialogiem, tematycznie poświęcone życiu rodziny
--	----------	---	--	--

3. Wypowiedzenia złożone współrzędnie	2		– rozróżnia wypowiedzenia złożone współrzędnie i podrzędnie – rozróżnia rodzaje zdań złożonych współrzędnie – określa rodzaj zdania złożonego współrzędnie (w tekście) – wykorzystując wiedzę o budowie zdania złożonego, określa, jak należy stosować w nim interpunkcję (przecinki); wie, które rodzaje zdań wymagają przecinka, a które nie – buduje zdania współrzędne o zamierzonym rodzaju współrzędności (zgodne z treścią wypowiedzi); gromadzi nazwy starych rzeczy, podając nazwy synonimiczne	– wyjaśnia, na czym polega różnica między wypowiedzeniem złożonym współrzędnie i podrzędnie – wskazuje spójniki łączące różne rodzaje zdań współrzędnych; określa ich funkcję (np. łączność, przeciwstawienie, wykluczenie) – poprawnie stosuje interpunkcję w zdaniach współrzędnie złożonych
4. Różne sensy przypowieści o synu marnotrawnym	1–2	<i>Przypowieść o synu marnotrawnym</i> Rembrandt <i>Powrót syna marnotrawnego</i>	– streszcza (relacjonuje) przypowieść – wyjaśnia, na czym polega jej uniwersalne znaczenie – przedstawia i ocenia postawę syna i ojca; stosuje słownictwo określające cechy i wartościujące – interpretuje reakcję starszego syna i naukę, którą otrzymał – odwołując się do przypowieści, omawia wartości takie jak miłosierdzie i sprawiedliwość; przedstawia swoje refleksje na ich temat – opisuje obraz Rembrandta – określa, który moment przypowieści został ukazany – określa, jak malarz przedstawił postacie biblijne i jakimi środkami malarskimi to uczynił	– wyjaśnia, na czym polega paraboliczny sens przypowieści – wskazuje różnicę między sensem moralnym i religijnym przypowieści – stosuje bogate słownictwo (synonimy) charakteryzujące bohaterów przypowieści – wskazuje różnice w ukazywaniu Boga w Starym (na przykładzie znanych fragmentów) i w Nowym Testamencie (na podstawie przypowieści) – analizuje kolorystykę obrazu, grę światła i cienia, ugrupowanie i gesty postaci – przedstawia swoją interpretację dzieła i ją uzasadnia

5. Dzieciństwo pełne zakazów lub: Kto opowiada tę historię? Mowa pozornie zależna i jej funkcje w opowiadaniu Stanisława Vincenza	1	S. Vincenz <i>Nieposłuszeństwo</i>	– relacjonuje, streszcza, opowiada fragment utworu S. Vincenza – wskazuje bohatera – określa sytuację, w jakich jest on przedstawiany – określa rodzaj narracji oraz sposób jej prowadzenia – rozpoznaje wspomnieniowy charakter utworu S. Vincenza – rozpoznaje mowę pozornie zależną – wyjaśnia, czym jest mowa pozornie zależna – formułuje zakazy i nakazy; rozróżnia je od innych – przedstawia na ich podstawie własne refleksje na temat relacji dzieci i dorosłych w rodzinie, sensu nakazów i zakazów	– charakteryzuje dzieciństwo bohatera utworu S. Vincenza – określa, jaki obraz świata zawarty jest w utworze (opisuje lub charakteryzuje przedstawioną tam rzeczywistość) – określa, jaka jest funkcja mowy pozornie zależnej w utworze S. Vincenza – precyzuje znaczenia wyrazów: <i>obowiązki, zakazy, zasady</i>; używa ich w trafnych kontekstach – stosuje prośby i nakazy (stosownie do sytuacji) – potrafi sformułować nakaz bądź zakaz w postaci prośby
6. Świat widziany oczami dziecka w poezji Wisławy Szymborskiej	1–2	W. Szymborska <i>Mała dziewczynka ściąga obrus</i>	– czyta głośno wiersz, podkreślając jego sens; stosuje właściwą dykcję i artykulację – określa tematykę, nastrój, problematykę utworu – określa, kim jest postać mówiąca i z czyjego punktu widzenia się wypowiada – określa, jaki jest stosunek dziewczynki do otaczającego ją świata – wyjaśnia, dlaczego dziewczynka ściąga obrus – wskazuje metafory i określa ich funkcje – wyjaśnia, czym jest wiersz wolny (na przykładzie utworu W. Szymborskiej)	– recytuje wiersz, interpretując go głosowo – charakteryzuje postać mówiącą w wierszu, odwołując się do konkretnych fragmentów – opisuje świat bohaterki i sposób, w jaki ona go widzi – przedstawia swoją propozycję odczytania wiersza i ją uzasadnia – na podstawie wiersza wskazuje różnice w sposobie postrzegania świata przez dziecko i przez dorosłych – wskazuje różne środki stylistyczne i językowe służące przedstawieniu sposobu myślenia dziecka – porównuje sposób pokazania świata z perspektywy dziecka w utworze S. Vincenza i wierszu W. Szymborskiej

7. Gdy nie wszystko dobrze się układa... Charakterystyka bohaterów powieści	2	B. Wróblewska <i>Jabłko Apolejki</i> (fragm.)	– streszcza lub opowiada przeczytany fragment utworu – rozpoznaje utwór jako powieść – określa elementy świata przedstawionego (czas, miejsce, postacie, wydarzenia) – wnioskuje, czego dotyczy akcja – określa typ narracji i sposób, w jaki jest prowadzona – charakteryzuje rodzinę przedstawioną w utworze; wskazuje jej problemy i uczucia, które ją łączą – określa, co bohaterom pozwala przetrwać trudności – przedstawia swoje odczucia i refleksje związane z czytаныmi utworami – na podstawie utworu formułuje wnioski i refleksje związane z sytuacją rodzin, w których są dzieci niepełnosprawne – wypowiada się na temat uniwersalnych zagadnień egzystencjalnych obecnych w utworze (miłość, inność, cierpienie, nadzieja, lęk, bunt, lojalność) – znajduje w tekście charakterystykę bezpośrednią i pośrednią bohaterki – pisze charakterystykę postaci powieściowej na podstawie zgromadzonego wcześniej materiału – stosuje uporządkowaną, trójdzieloną kompozycję wypracowania	– rozpoznaje rodzaj powieści (współczesna, młodzieżowa, psychologiczno-obyczajowa itp.) – określa tematykę i problematykę utworu – określa funkcję zastosowanego sposobu prowadzenia narracji – dostrzega związek baśni o królewnie Apolejce z sytuacją bohaterki utworu (Kasi) – ocenia zachowanie przedstawionych we fragmencie postaci – tworzy spójne wypowiedzi ustne na temat przeczytanego fragmentu, przedstawiając swoje propozycje jego odczytania – posługuje się bogatym słownictwem nazywającym wartości – gromadzi i samodzielnie porządkuje materiał do charakterystyki postaci powieściowej – stosuje w swojej pracy bogate słownictwo nazywające cechy i postawy oraz słownictwo oceniające i wartościujące
--	----------	--	--	--

8. Jak miłość rodzinna ukazał starożytny poeta?	2–3	Homer <i>Lament Andromachy</i>, <i>Król Priam w obozie Achajów</i>	– czyta głośno fragmenty <i>Iliady</i>, stosując właściwą dykcję i artykulację – określa temat i nastrój utworu – przedstawia bohaterów <i>Iliady</i> (zwłaszcza postacie występujące we fragmentach); określa, kto jest kim, jakie istnieją między nimi relacje itp. – określa sytuację przedstawioną w każdym z fragmentów – określa uczucia bohaterów i ich źródła – wskazuje środki stylistyczne służące opisowi tych uczuć (epitety, porównania) – określa decyzje, jakie podejmują bohaterowie, i ich motywy – charakteryzuje bohaterów (na podstawie poznanych fragmentów) – ocenia bohaterów – wypowiada się na temat przykładów miłości rodzinnej ukazanej w czytanych fragmentach oraz uniwersalnych postaw ludzkich – buduje dłuższe wypowiedzi ustne i pisemne, w których przywołuje wartości obecne w utworze (miłość, poświęcenie, bohaterstwo, odpowiedzialność, współczucie itp.) – przedstawia mit o wojnie trojańskiej; wie, co stanowi treść <i>Iliady</i> – podaje podstawowe informacje na temat Homera i jego dzieł (na podstawie podręcznika)	– recytuje fragmenty <i>Iliady</i>, interpretując je głosowo – rozpoznaje utwór jako epikę – dostrzega podniosły charakter utworu i wskazuje jego źródła – określa, na czym polega tragizm sytuacji bohaterów i jakie są jego przyczyny – wyjaśnia, na czym polega wielkość i heroizm bohaterów – gromadzi mitologiczne motywy rodziców cierpiących po śmierci dzieci; streszcza mity, w których występują – wskazuje uniwersalny, ponadczasowy wymiar uczuć i postaw ludzkich ukazanych w <i>Iliadzie</i> (na podstawie poznanych fragmentów) – opowiada barwnie i interesująco historię wojny trojańskiej – wyjaśnia, kto jest kim w <i>Iliadzie</i> (wskazuje i przedstawia główne postacie mitu) – przedstawia poszerzone wiadomości na temat Homera i jego dzieł, a także historii odkryć mitycznej Troi (uzupełnione samodzielnie znalezionymi informacjami w encyklopedii lub internecie)
--	------------	---	--	---

9. Ojciec i córka	2	Jan Kochanowski <i>Tren V, Tren VII, Tren VIII</i>	– czyta głośno treny z właściwą dykcją i intonacją – wygłasza jeden z trenów z pamięci – określa sytuację przedstawioną w <i>Trenach</i> – wyjaśnia, kim jest postać mówiąca i jakie są źródła jej rozpacz – wyjaśnia, w jaki sposób osoba mówiąca daje wyraz swoim uczuciom – w każdym z trenów wskazuje charakterystyczne środki stylistyczne służące wyeksponowaniu rozpacz (rozbudowane porównanie, apostrofy, wykrzyknienia i pytania retoryczne, epitety, zdrobnienia, kontrast) – wskazuje przerzutnie i określa ich funkcje w konkretnych utworach – wyjaśnia, jakim gatunkiem jest tren – podaje najważniejsze informacje o życiu i twórczości J. Kochanowskiego – wykorzystuje znajomość biografii poety do odczytania <i>Trenów</i>	– recytuje treny, interpretując je głosowo – charakteryzuje postać mówiącą w <i>Trenach</i> (jako zrozpaczonego ojca) – opisuje uczucia i przeżycia wewnętrzne osoby mówiącej – dostrzega w <i>Trenie V</i> rozbudowane porównanie; określa jego funkcję – wskazuje epitety, określa ich charakter i funkcje w każdym z trenów – dostrzega wzrastanie rozpacz w <i>Trenie VII</i> i określa, jakie środki stylistyczne je oddają – dostrzega nawiązania mitologiczne i je objaśnia – wyjaśnia, jakim środkiem stylistycznym jest przerzutnia; charakteryzuje jej funkcje na konkretnych przykładach – poszerza wiadomości o życiu i twórczości J. Kochanowskiego na podstawie samodzielnie znalezionych informacji
-------------------	---	--	---	--

10. Rozstania najboleśniejsze	1–2	W. Szymborska <i>Kot w pustym mieszkaniu</i> T. Różewicz <i>Teraz</i> J. Twardowski <i>Nie rozdzielaj</i>	– czyta głośno utwory, stosując właściwą dykcję i artykulację – określa tematykę, nastrój, problematykę utworów – przedstawia własne propozycje odczytania wierszy – wskazuje w wierszach motyw samotności (rozstania) i określa sposób jego przedstawienia – określa uczucia i przeżycia wewnętrzne osoby mówiącej w każdym z utworów – wyjaśnia, z czyjej perspektywy mówi ja liryczne w wierszu W. Szymborskiej – rozpoznaje czynniki rytmizujące wiersz (np. podział na wersy, akcenty, części) – rozpoznaje wiersz wolny – wypowiada się w związku z problematyką utworów na temat uniwersalnych zagadnień egzystencjalnych (rodzina, miłość, śmierć, samotność)	– recytuje wiersze, interpretując je głosowo – w każdym z wierszy określa kreację osoby mówiącej i/lub adresata – charakteryzuje rytm każdego z wierszy i wskazuje tworzące go środki – określa charakterystyczne dla każdego z twórców środki stylistyczne i określa ich funkcje – porównuje różne sposoby literackie przedstawienia śmierci i tęsknoty po osobie bliskiej
Łącznie	15–19			

1. Analiza i interpretacja komedii; bohaterowie; przesłanie utworu	5	A. Fredro <i>Zemsta</i>	– streszcza przebieg akcji, wskazując kluczowe wydarzenia – wyjaśnia, czego dotyczy konflikt – określa czas i miejsce wydarzeń – rozpoznaje <i>Zemstę</i> jako utwór dramatyczny, komedię – uzasadnia podział na akty i sceny – wyjaśnia, czym jest komizm – rozróżnia komizm postaci, sytuacji, słowa; znajduje ich przykłady w utworze – wskazuje głównych bohaterów, przedstawia ich, wyjaśniając ich powiązania, cele, motywy postępowania – charakteryzuje Cześnika i Rejenta, przytaczając ich zachowania i wypowiedzi – wyjaśnia, czym są nazwiska znaczące i jaka jest ich rola w budowaniu postaci – pisze charakterystykę porównawczą Cześnika i Rejenta – na podstawie utworu wnioskuje, jak A. Fredro ocenia swoich bohaterów – podaje podstawowe informacje o A. Fredrze – przedstawia swoje odczucia i refleksje związane z lekturą – zabiera głos w klasowej dyskusji na temat postępowania bohaterów, przedstawia swoje sądy i opinie oraz je uzasadnia – na podstawie utworu omawia takie zagadnienia, jak zgoda sąsiedzka, tolerancja, przyjaźń, lojalność, poczucie wspólnoty – przygotowuje (zespołowo) inscenizację wybranej sceny utworu; planuje dekoracje, stroje, ruch sceniczny, efekty dźwiękowe, kreacje postaci	– wskazuje różne źródła konfliktu ukazanego w <i>Zemście</i> – wyjaśnia, dlaczego <i>Zemstę</i> można nazwać komedią charakterów – rozróżnia postacie główne, uboczne i epizodyczne – wskazuje charakterystyczne powiedzenia bohaterów i określa ich funkcję w budowaniu postaci – rozpoznaje w Cześniku i Rejencie typy szlacheckie – charakteryzuje Papkina, wskazując elementy karykatury i deformacji – przedstawia kontekst historyczny i biograficzny (historia rodzinna) – uczestniczy w klasowej dyskusji, przyjmuje poglądy innych lub polemizuje z nimi – tworząc wypowiedzi, dąży do precyzyjnego wysławiania się – przygotowując inscenizację wybranej sceny, uzasadnia przyjęte rozwiązania sceniczne
---	----------	--------------------------------	--	---

2. Analiza i interpretacja filmu	1 ¹	<i>Zemsta</i> , reż. A. Wajda	– przedstawia swoje odczucia związane z filmem – charakteryzuje filmowe kreacje bohaterów <i>Zemsty</i>; ocenia je – wskazuje środki filmowe ukazujące, iż akcja rozgrywa się w świecie szlacheckim (np. dekoracje, stroje, zachowanie i gesty) – wskazuje elementy, którymi twórcy filmu uzupełnili lub zmodyfikowali dramat (np. zima, zakończenie) – wypowiada własne sądy i opinie na temat filmu, jego bohaterów, atrakcyjności, sposobów odczytania wybranych elementów itp. – buduje wypowiedź argumentacyjną – podaje podstawowe wiadomości o A. Wajdzie jako wybitnym polskim reżyserze	– porównuje filmowe kreacje bohaterów z literackimi pierwowzorami – opisuje zamek będący miejscem akcji filmowej i sposób jego filmowania – wskazuje środki filmowe, którymi reżyser podkreślił symboliczny charakter muru – podając przykłady, wskazuje środki filmowe, którymi twórcy filmu wzbogacili dzieło (np. zdjęcia panoramiczne zamku i okolicy) – wyjaśnia, jak odczytał film A. Wajdy – rozbudowuje prezentację sylwetki A. Wajdy, wykorzystując samodzielnie znalezione materiały (m.in. w internecie)
----------------------------------	----------------	-------------------------------	--	--

¹ Podana liczba godzin nie obejmuje oglądania filmu.

3. Niezwykła podróż Małego Księcia, analiza i interpretacja utworu.	4	A. de Saint-Exupéry <i>Mały Książę</i>	– streszcza utwór (podaje wydarzenia w takim porządku, w jakim występują w tekście), określa jego problematykę – przedstawia własne odczucia i refleksje związane z lekturą – rozpoznaje utwór jako epikę: wskazuje narratora i świat przedstawiony – określa charakter świata przedstawionego, wskazując jego elementy (dostrzega wymieszanie elementów realistycznych i fantastycznych) – omawiając utwór, stosuje pojęcia: <i>narrator, akcja, świat przedstawiony, bohater</i> – określa rodzaj narracji i jej znaczenie dla wymowy utworu – charakteryzuje Małego Księcia – wskazuje w utworze warstwę znaczeń uniwersalnych, wyjaśnia, czego one dotyczą – wypowiada się na temat ponadczasowych zagadnień egzystencjalnych, o których mówi utwór (miłość, przyjaźń, odpowiedzialność, śmierć, cierpienie itp.) – przedstawia swoje sądy i opinie na temat tych wartości (w związku z utworem), uzasadnia je – określa, jak w utworze przedstawione są dzieci, a jak dorośli	– wyjaśnia, na czym polega paraboliczny charakter utworu (cechy przypowieści) – charakteryzuje przestrzeń, w jakiej rozgrywają się wydarzenia, i pojawiające się w niej postacie – wskazuje w utworze motywy metaforyczne (np. motyw podróży, ludzie samotnie zamieszkujący planety) – wykorzystuje znajomość symboliki różnych motywów do odczytania utworu (np. wody i pustyni) – charakteryzuje kreację narratora i jego relację ze światem przedstawionym – wykorzystując wiadomości o autorze, wskazuje motywy autobiograficzne – określa, jaką wiedzę zdobył Mały Książę podczas swojej podróży i jak zmieniła ona jego życie – poprawnie posługuje się słownictwem nazywającym postawy i wartości – buduje spójne wypowiedzi argumentacyjne związane z problematyką utworu
Łącznie	10			

Okolo 90 godz. w I semestrze.

6. Słowo i księga

- Sprawcza funkcja słowa i odpowiedzialność za słowo.
- Książki i księgozbiory.
- Czytelnictwo.

1. Na czym polega odpowiedzialność za słowo?	1	Jan Paweł II <i>Homilia wygłoszona w czasie mszy św. w Olsztynie 6 czerwca 1991 roku</i>	– przedstawia sytuacje, w których wypowiedź pełni funkcję sprawczą (ślubowanie, przysięga) – wyjaśnia, w jaki sposób należy składać przysięgę (postawa, dykcja itp.) – czyta ze zrozumieniem fragment homilii Jana Pawła II; znajduje wskazane informacje – wyjaśnia, jak papież rozumie wolność słowa – wymienia zjawiska współczesnego świata będące zagrożeniem dla wolności słowa – rozpoznaje wypowiedzi zawierające obietnice (przysiężenie) – wyjaśnia znaczenie zwrotu <i>dać świadectwo</i>	– określa konsekwencje ślubowania – pisze tekst przysiężenia uczniowskiego – wyjaśnia, jak papież tłumaczy ósme przykazanie Dekalogu – odwołując się do homilii Jana Pawła II, przedstawia swoje refleksje na temat znaczenia prawdy w życiu człowieka i społeczeństwa – poprawnie używa frazeologizmów z wyrazem <i>słowo</i> (<i>dać słowo, trzymać za słowo</i> itp.)
2. Dzieje książki	1	W. Kopaliński <i>Dzieje książki</i> (fragm.)	– w tekście W. Kopalińskiego znajduje wskazane informacje; wykorzystuje przypisy – na podstawie tekstu W. Kopalińskiego opowiada dzieje książki; przedstawia, jak dawniej wyglądały księgi i jak je przechowywano – wyjaśnia znaczenia terminów związanych z historią książki (<i>zwój, kodeks, inkunabuł, skryba, inicjał, biblioteka</i> itp.) – tworzy rodzinę wyrazu <i>książka</i>	– poszerza znalezione w czytanim fragmencie wiadomości (na temat historii książek) o informacje samodzielnie znalezione w innych źródłach – wskazuje wady i zalety różnych form książki; wnioskuje, dlaczego kodeks wyparł zwój – opracowuje scenariusz przedstawienia poświęconego historii książki

3. Biblioteki dawniej i dziś	2	M. Wańkowicz <i>Biblioteka dawniej i dziś</i> <i>Biblioteka bez tajemnic</i> <i>Mediateka na Bielanach</i> <i>Dwugłos w sprawie e-książki</i> (P. Siemion, J. Żulczyk) M. Konieczny <i>Księga przyszłości</i>	– na podstawie fragmentu tekstu M. Wańkowicza wskazuje różnice między biblioteką dawną a współczesną – wyjaśnia, jakie funkcje pełniły biblioteki dawniej, a jakie pełnią dziś – tworzy wyrazy z częstką <i>biblio-</i>; wyjaśnia ich znaczenie, poprawnie używa w zdaniach – zna zasady wyszukiwania potrzebnych pozycji w bibliotece; potrafi korzystać z różnych katalogów (alfabetycznego, tytułowego i rzeczowego) – odczytuje z karty katalogowej opis bibliograficzny książki, znajduje sygnaturę – wypełnia rewers – wyjaśnia, czym jest e-książka – czyta wypowiedzi w sprawie e-książki, wskazuje tezy każdej z nich i przytacza podane argumenty – wskazuje zalety książek papierowych i elektronicznych – wypowiada swoje refleksje związane z dziełem M. Konieczny	– przedstawia znaczenie i losy Biblioteki Aleksandryjskiej – podaje pochodzenie i znaczenie (etymologiczne) wyrazu <i>biblioteka</i>; a także pochodzenie wyrazu <i>muzeum</i> – wyjaśnia, czym jest mediateka, podaje przykładowe możliwości, jakie stwarza – podaje synonimy wyrazów: <i>nowoczesny</i>, <i>tradycyjny</i>, <i>typowy</i>; poprawnie stosuje je w zdaniach – na podstawie czytanych tekstów określa różne cele czytania – zabiera głos w dyskusji na temat e-książki; formułuje swoje sądy i opinie, uzasadnia je; wykorzystuje argumenty znalezione w przeczytanych tekstach – interpretuje dzieło M. Konieczny – wymienia typy książek (np. podręczniki, beletrystyka, książka telefoniczna itp.), podaje przykłady
------------------------------	---	--	--	--

4. Czytelnictwo i czytelnicy	2	M. Musierowicz <i>Ołowiane Oko Wyniki badań Biblioteki Narodowej nad stanem czytelnictwa w Polsce 2008</i> U. Eco <i>Drogi dziennikarzu, mój rozmówco, nie jestem tym, kogo szukałeś</i>	– określa temat felietonu M. Musierowicz – rozpoznaje czytane teksty jako wypowiedzi argumentacyjne: wskazuje zawarte w nich tezy, przedstawia argumentację i wnioski – w czytanych tekstach wskazuje cytaty i parafrazy, rozpoznaje ironię i prowokację – na podstawie czytanych tekstów relacjonuje różne poglądy na wartość czytania i różne postawy ludzi wobec czytania i książek; ocenia przedstawione poglądy – interpretuje dane statystyczne na temat czytelnictwa; formułuje na ich podstawie wnioski – zabiera głos w klasowej dyskusji na temat czytelnictwa i przyszłości książki; wykorzystuje informacje i argumenty znalezione w tekstach zamieszczonych w tym rozdziale – podaje i objaśnia związki frazeologiczne z wyrazem <i>książka</i>; poprawnie ich używa w swoich wypowiedziach – podaje zasady pisowni przymiotników złożonych	– ocenia wymowę felietonu M. Musierowicz i uzasadnia swoją ocenę – streszcza tekst U. Eco (zachowując porządek tekstu) – w felietonach M. Musierowicz i U. Eco rozpoznaje wypowiedzi (sądy) polemiczne; zestawia je ze sobą – w czytanych tekstach wskazuje cytaty i parafrazy, określa ich funkcje – zestawia i porównuje pochodzące z różnych źródeł informacje na temat czytelnictwa – tworzy własny słownik tematyczny wyrazów i wyrażeń związanych z książką, objaśnia ich znaczenia w postaci haseł słownikowych
5. Książka – twój przyjaciel	1	Al-Dżahiz <i>Księga zwierząt</i> (fragm.) <i>Walka z wiatrakami? Rozmowa z literaturoznawcą Janem Błońskim</i> sentencje	– wykorzystując informacje zawarte w czytanych tekstach i własne przemyślenia, tworzy listę zalet książek – relacjonuje poglądy J. Błońskiego – wyjaśnia znaczenie wyrażenia: <i>walka z wiatrakami</i>; wskazuje jego źródło – objaśnia sens przywołanych w podręczniku sentencji na temat książek – uzasadnia, że książka jest dobrem – wskazuje wieloznaczność wyrazu <i>dobro</i> – pisze rozprawkę na temat wartości książki	– rozpoznaje tekst zawierający pouczenie – określa formę podawczą tekstu Al-Dżahiza (zwrot do adresata) i określa jej funkcję – podaje znaczenie wyrażenia <i>głód fikcji</i> – przytacza sentencje na temat książek – w rozprawce na temat wartości książek przytacza sądy zamieszczone w tekstach z tego rozdziału

6. Wypowiedzenia złożone podrzędnie	1		– rozpoznaje wypowiedzenia złożone podrzędnie; wskazuje zdanie nadrzędne i podrzędne – wymienia rodzaje zdań podrzędnych (przydawkowe, dopełnieniowe, okolicznikowe, podmiotowe i orzecznikowe) – tworzy przykładowe zdania złożone podrzędnie	– podaje przykłady różnej kolejności zdań nadrzędnych i podrzędnych w zdaniu złożonym podrzędnie – w dłuższej wypowiedzi pisemnej celowo używa różnych rodzajów zdań podrzędnie złożonych
7. Wypowiedzenie podrzędne przydawkowe	1		– w zdaniu złożonym rozpoznaje wypowiedzenie podrzędne przydawkowe; zadaje poprawne pytanie	– przekształca zdania pojedyncze w zdania złożone z podrzędnym przydawkowym
8. Stwarzająca moc słowa	1	<i>Stworzenie świata i człowieka (Księga Rodzaju)</i>	– relacjonuje (streszcza) biblijny opis stworzenia świata; wskazuje kolejność stwarzania – wyjaśnia, w jaki sposób Biblia przedstawia powstanie świata i ludzi (stwórca moc Boga) – przedstawia znaczenie przypisywane słowu w dziele stworzenia – określa, jaki obraz Boga i świata wyłania się z przeczytanego fragmentu	– uzasadnia, że opis stworzenia świata jest pochwałą Boga – wskazuje środki językowe i kompozycyjne rytmizujące tekst – wskazuje środki stylistyczne podkreślające doskonałość Boga – wyjaśnia pojęcie <i>kosmogonia</i> – porównuje opis stworzenia świata w Biblii i mitologii greckiej – na podstawie fragmentu Księgi Rodzaju wyjaśnia symboliczne znaczenie nadawania nazw i imion

9. Znaczenie imion	1	D. Terakowska <i>Imię</i>	– interpretuje przeczytany fragment powieści D. Terakowskiej, odnajdując w nim nawiązanie do biblijnej Księgi Rodzaju – wskazuje znaczenia związane z nadawaniem imion – określa charakter świata przedstawionego w przeczytanym fragmencie – wskazuje współczesne sytuacje, w których ujawnia się szczególne znaczenie nadawania nazw – podaje przykład formuł i ceremonii związanych z nadawaniem imion; wyjaśnia ich znaczenie	– wskazuje różne kulturowe znaczenia nazywania – określa, jaką rangę nadaje słowu biblijne źródło – wyjaśnia, jaki jest związek nazywania ze stwarzaniem (w kontekście toposu biblijnego)
10. Gdyby zabrakło słów...	1	J. J. Millás <i>Katastrofa</i>	– streszcza wydarzenia ukazane w przeczytanym tekście – określa cechy świata przedstawionego – rozpoznaje typ narratora – na podstawie utworu opisuje, jak wyglądałby świat bez słów – określa przesłanie utworu – przedstawia własną propozycję odczytania podanego fragmentu utworu i ją uzasadnia	– przedstawia kluczowe etapy kataklizmu, jakiego doświadczyli bohaterowie utworu i interpretuje ich znaczenie – określa, jaką funkcję dla wymowy utworu ma sposób ukształtowania narracji – odczytuje tekst na dwa sposoby: jako satyrę na ubożenie języka oraz jako parabolę; wyjaśnia, na czym polega paraboliczny charakter utworu i do jakich zjawisk rzeczywistości można go odnieść
11. Dylematy pisarza	1	A. Oz <i>Ćwierć miliona decyzji</i>	– określa temat i problematykę przeczytanego fragmentu – na podstawie przeczytanego tekstu przedstawia dylematy pisarza tworzącego dzieło – wyjaśnia metafory i porównania pojawiające się w tekście (pisarz jako wędrowiec, zegarmistrz, jubiler) – nazywa uczucia i przeżycia pisarza przedstawionego w tekście	– przedstawia różne aspekty zmagania się twórcy z materią słowa – wskazuje w utworze pytania retoryczne i wyjaśnia ich funkcję – na podstawie przykładów z tekstu przedstawia wagę doboru odpowiednich słów w tworzonej wypowiedzi

12. O czytaniu książek – serio i z przekąsem	1–2	Cz. Miłosz <i>Ale książki</i> T. Różewicz <i>Dodatkowe korzyści z książek</i> W. Szymborska <i>Nieczytanie</i>	– odczytuje wiersze głośno, w sposób świadczący o ich rozumieniu, z właściwą dykcją i artykulacją – interpretuje czytane wiersze, odnajdując w nich różne postawy wobec książek i ich czytania – określa kompozycję każdego z utworów, kreację osoby mówiącej oraz charakter wypowiedzi – wskazuje metafory i wieloznaczność słów, wyjaśnia ich znaczenia w kontekstach utworów, w których występują – w wierszach T. Różewicza i W. Szymborskiej dostrzega ironię	– odczytuje wiersze, interpretując je głosowo – dostrzega w wierszach obecność toposów i nawiązań kulturowych (np. motyw wędrowki); określa ich funkcje – przedstawia swoje propozycje odczytania utworów i je uzasadnia
13. Czytać – nie zawsze znaczy to samo	1	S. Vincent <i>Czytanie na wyścigi</i>	– czyta ze zrozumieniem fragment utworu – określa, o jakich dwu różnych sposobach czytania książek jest w nim mowa – inspirując się tekstem, przedstawia i uzasadnia swoje sądy na temat czytania – dokonuje zestawienia bibliograficznego kilku pozycji wybranych według wskazanego klucza – pisze urozmaicone kompozycyjnie i stylistycznie opowiadanie tematycznie związane z książkami, czytaniem, biblioteką	– wyjaśnia, jak w czytanim tekście rozumiane są wyrażenia: <i>książka dobra</i>, <i>książka zła</i>; przedstawia i uzasadnia swoją opinię na ten temat – dokonuje zestawienia bibliograficznego na wskazany temat na podstawie samodzielnie znalezionych danych – pisze wypracowanie tematycznie związane z książkami, czytaniem i biblioteką – opowiadanie z elementami różnych rodzajów opisu
Łącznie	15–16			

7. Chemia, magia czy...?

- Miłość i zakochanie.
- Różne spojrzenia na miłość w nauce i literaturze.

1. Ty wiesz, co ja czuję	1	zdjęcia na stronie otwierającej rozdział M. F. Montes <i>Moja córka się zakochała</i>	– wypowiada się na temat roli miłości w życiu człowieka – odwołując się do znanych lektur i filmów, wypowiada się na temat miłości – w czytanim tekście znajduje wskazane informacje – formułuje tezy czytanego tekstu – nazywa uczucia i stany emocjonalne związane ze stanem zakochania – stosuje zróżnicowane słownictwo i frazeologię tematycznie związane z miłością	– wypowiada się na temat walentynek i ich miejsca w polskiej kulturze; uzasadnia swoje sądy – odnosi się do tez i sądów zawartych w czytanim tekście – podaje znaczenia pochodzących z języka obcego wyrażen związanych z miłością
--------------------------	---	--	--	--

2. Chemia, magia czy...? Wielogłos na temat miłości	2	A. Pas-Vraiment <i>Czy miłość jest chorobą?</i> K. Szymborski <i>Chemia miłości</i> B. Wojciszke <i>Pułapka miłości romantycznej</i> B. Skarga <i>Głębokie uznanie inności</i> Benedykt XVI <i>Jedność miłości</i>	– na podstawie przeczytanych tekstów referuje poglądy różnych osób na to, czym jest miłość; zestawia je i porównuje – formułuje tezy czytanych wypowiedzi i wskazuje argumentację – gromadzi i porządkuje argumenty zawarte w czytanych tekstach – przedstawia swoje sądy i opinie, cytuje argumenty z tekstu – odnajduje sformułowania mające postać sentencji – nazywa różne stany emocjonalne i doznania związane z miłością (podaje synonimy i związki frazeologiczne) – podaje słownictwo nazywające ludzi kochających się; przyporządkowuje je do różnych rejestrów języka (rozdziela słownictwo przestarzałe, oficjalne itp.) – wskazuje formuły językowe stosowne przy zapraszaniu na randkę	– porównuje różne spojrzenia na miłość i ustosunkowuje się do nich – przeredagowuje argumenty znalezione w tekstach – rozróżnia rodzaje miłości (<i>eros</i> i <i>agape</i>) – określa, jak rozumiana jest w czytanych tekstach miłość romantyczna – posługuje się bogatym słownictwem związanym z miłością, odróżnia w nim odcienie znaczeniowe i zabarwienie stylistyczne – krytycznie ocenia słownictwo wulgarne i obraźliwe – wyjaśnia, co to znaczy, że miłość można definiować na kilka sposobów
3. Wypowiedzenie podrzędne dopełnieniowe	1		– rozpoznaje wypowiedzenia złożone podrzędnie z podrzędnym dopełnieniowym – stawia poprawne pytanie – tworzy zdania złożone podrzędnie z podrzędnym dopełnieniowym	– przeredagowuje konstrukcje składniowe, budując zdania podrzędnie złożone z podrzędnym dopełnieniowym

4. Miłość doskonała	1	Święty Paweł <i>Hymn o miłości</i>	– podaje, skąd pochodzi utwór, oraz podstawowe informacje o autorze – rozpoznaje czytany utwór jako hymn; wskazuje podstawowe cechy kompozycji utworu oraz najważniejsze środki stylistyczne – określa, jaki obraz miłości wyłania się z czytanego utworu – przedstawia wzorzec miłości, o którym mówi hymn – wyjaśnia, dlaczego miłość jest najważniejszą z cnót – w wypracowaniu przedstawia w dowolnej formie swoje sądy i refleksje na temat miłości, inspirowane utworem św. Pawła	– szerzej przedstawia postać św. Pawła; odwołuje się do obrazu Caravaggia <i>Nawrócenie św. Pawła</i>, wyjaśnia związek frazeologiczny <i>droga do Damaszku</i> – w czytanim utworze wskazuje podstawowe cechy hymnu biblijnego – wskazuje środki stylistyczne rytmizujące tekst oraz środki służące pochwie miłości – w pogłębiony sposób analizuje myśli św. Pawła na temat miłości; przedstawia je w formie rozbudowanej wypowiedzi pisemnej
5. Listy miłosne	1	<i>Trzy listy miłosne:</i> <i>Adam Mickiewicz do Maryli z Wereszczaków Puttkamerowej;</i> <i>Konstanty Ildefons Gałczyński do żony Natalii;</i> <i>Julian Tuwim do żony Stefanii</i>	– wyjaśnia, jaką odmianą listu jest list miłosny; odnajduje te cechy w czytanych tekstach – określa, kto jest nadawcą, a kto odbiorcą czytanych listów; podaje podstawowe informacje na temat tych osób – określa nastrój każdego z listów i wskazuje charakterystyczne, tworzące go środki stylistyczne – wskazuje specyficzne określenia, jakimi autorzy zwracają się do adresatek – na podstawie listu A. Mickiewicza do Maryli określa, czym jest miłość romantyczna (jakie są jej charakterystyczne cechy) – poprawnie używa przymiotnika <i>romantyczny</i> w różnych kontekstach i znaczeniach – porównuje sposób pisanie listów i ich znaczenie dawniej i dziś	– wyjaśnia termin: <i>epistolografia</i> – wyjaśnia, co to znaczy, że czytanie listów było sztuką – w liście J. Tuwima wskazuje cechy parodii i określa jej funkcję – wskazuje różne funkcje wykrzykników w listach różnych autorów – przedstawia wybrane pary słynnych kochanków, którzy swoje uczucia utrwalili w pisanych do siebie listach – szerzej charakteryzuje miłość romantyczną, wykorzystując ją do odczytania listu A. Mickiewicza

6. Miłość romantyczna	2	A. Mickiewicz <i>Do M***</i> ; <i>Niepewność</i> E. Dickinson <i>Miłość jest wcześniej niż Życie</i> M. Pawlikowska-Jasnorzewska <i>Miłość</i>	– głośno odczytuje wiersze, z właściwą dykcją i artykulacją – rozpoznaje czytane utwory jako lirykę – określa nadawcę i odbiorcę każdego z utworów – nazywa uczucia, jakie wyraża nadawca każdego z wierszy; uzasadnia je, przywołując cytaty – wyjaśnia, na czym polega autobiograficzny charakter utworów A. Mickiewicza – określa sytuację przedstawioną w wierszu <i>Do M***</i> – charakteryzuje budowę i kompozycję czytanych utworów – określa funkcję apostrof, powtórzeń i pytań retorycznych – interpretuje tytuł wiersza <i>Niepewność</i>	– recytuje wiersze A. Mickiewicza, interpretując je głosowo – wykorzystuje kontekst biograficzny oraz znajomość romantycznej formuły miłości do odczytania wierszy A. Mickiewicza – przedstawia własną propozycję odczytania każdego z wierszy i ją uzasadnia – wskazuje podobieństwa między wierszami M. Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej i E. Dickinson
7. Zauroczenie	1	L. Tolstoj <i>Zauroczenie</i> J. Tuwim <i>Jeżeli</i>	– rozpoznaje czytane utwory jako epikę i lirykę, wskazując charakterystyczne dla każdego rodzaju literackiego cechy – określa przeżycia wewnętrzne zakochanych mężczyzn przedstawionych w tych utworach – we fragmencie powieści L. Tolstoja wskazuje narratora i określa cechy narracji – wykorzystuje informacje zawarte w tekstach nieliterackich z tego rozdziału do scharakteryzowania uczucia Lewina, bohatera powieści L. Tolstoja (na podstawie poznanego fragmentu) – inspirowany się przeczytanymi utworami, pisze opowiadanie, którego tematem jest miłość romantyczna	– charakteryzuje i porównuje „stan zakochania” przedstawiony w czytanych utworach – wskazuje w przeczytanych tekstach charakterystyczne środki stylistyczne i językowe; określa ich funkcje – pisze urozmaicone kompozycyjnie i stylistycznie opowiadanie, którego tematem jest romantyczna miłość

8. „Jeśli mnie kochasz. powiedz mi to szczerze...”	1	W. Szekspir <i>Romeo i Julia</i> (fragm.)	– streszcza monolog Julii – nazywa uczucia Julii i uzasadnia je, odwołując się do tekstu – określa scenerię (miejsce, porę, rekwizyty), w jakiej Julia wygłasza swój monolog – poprawnie pisze i odmienia nazwisko <i>Szekspir</i> (w dwóch wariantach)	– analizuje uczucia Julii, przedstawia rozterki i wątpliwości bohaterki – projektuje scenografię do czytanej sceny – podaje własne propozycje, jak mogą potoczyć się losy kochanków
9. Nie tylko Romeo i Julia	2	K. Iłakowiczówna <i>Rozłączenie</i> H. Poświatowska <i>Jestem Julią...; Tutaj leży Izolda jasnowłosa...</i> A. Kamieńska <i>Małżeństwo</i>	– określa tematykę czytanych wierszy – opisuje różne rodzaje miłości ukazane w czytanych utworach – określa, kim jest osoba mówiąca; odwołując się do tekstu, charakteryzuje jej uczucia i przeżycia wewnętrzne – wskazuje obrazy poetyckie – określa charakterystyczne cechy kompozycji i wersyfikacji czytanych wierszy – dostrzega nawiązanie do motywu Romea i Julii, objaśnia jego symbolikę i funkcję w wierszach – porównuje miłość przedstawioną w wierszu A. Kamieńskiej z wzorcem miłości, który w swoim tekście przywołał B. Wojciszke – wyjaśnia, czym jest incipit – poprawnie używa związków frazeologicznych z wyrazem <i>miłość</i>; wyjaśnia znaczenia różnych określeń miłości – podaje słownictwo nazywające różne uczucia, wskazuje synonimy różniące się znaczeniem oraz zabarwieniem stylistycznym	– porównuje różne rodzaje miłości, o których mówią czytane wiersze – w każdym z wierszy określa specyficzne cechy sposobu ukazania miłości – na podstawie czytanych utworów analizuje bogactwo uczuć związanych z miłością – przedstawia słynne pary kochanków oraz związane z nimi różne koncepcje miłości – przedstawia nawiązania do motywów postaci Romea i Julii, Tristana i Izoldy oraz topos miłości i śmierci w literaturze (i filmie) różnych epok

10. Kochać – nie zawsze znaczy to samo	1	J. Słowacki <i>Balladyna</i> (fragm.)	– rozpoznaje czytany utwór jako dramat, wskazując jego charakterystyczne cechy gatunkowe – streszcza (relacjonuje) wydarzenia ukazane w poznanym fragmencie dramatu – wymienia i przedstawia bohaterów – wskazuje plan realistyczny i fantastyczny utworu (na podstawie fragmentu) – porównuje sposób pojmowania miłości i mówienia o niej przez Goplanę i Grabca – na podstawie fragmentu charakteryzuje Goplanę i Grabca – wykorzystuje zgromadzony materiał do napisania charakterystyki – pisze charakterystykę porównawczą bohaterów na podstawie samodzielnie opracowanego planu	– dostrzega ludowe źródło postaci i motywów przedstawionych w utworze – określa funkcje postaci i motywów fantastycznych – na podstawie fragmentu charakteryzuje różne koncepcje miłości i różne światopoglądy bohaterów – dostrzega w utworze elementy komizmu i groteski – wskazuje typowe dla Słowackiego poetyzmy – pogłębia charakterystykę Goplany i Grabca, przywołuje i interpretuje właściwe cytaty – pisze rozbudowaną charakterystykę porównawczą bohaterów; ocenia efekt zderzenia postaci z różnych światów
11. O miłości romantycznej – żartem i serio	1	K. I. Gałczyński <i>Teatrzyk Zielona Gęś</i> (fragm.)	– przedstawia treść poznanych scenek i występujących w nich bohaterów – w czytanych fragmentach wskazuje motywy nawiązujące do miłości romantycznej – wyjaśnia, na czym polega prześmiewczy i groteskowy charakter utworów – docieka, jakie przesłanie niosą poznane scenki – podaje podstawowe informacje o <i>Teatrzyku Zielona Gęś</i> – opracowuje inscenizację jednej ze scenek	– rozpoznaje, jakie koncepcje miłości i jakie poglądy na świat reprezentują poszczególni bohaterowie czytanych fragmentów – dostrzega parodię romantycznego stylu mówienia o miłości – przedstawia własny sposób odczytania fragmentów; określając funkcję absurdu i groteski – wskazuje środki teatralne, którymi można oddać nastrój absurdu i groteski <i>Teatrzyku Zielona Gęś</i>
Praca klasowa z omówieniem i poprawą	2+1	Praca sprawdzająca umiejętność pisanía charakterystyki wybranej postaci literackiej lub rozprawki na wskazany temat.		

Łącznie	17	
8. We władzy szkatułki • Rola pieniądza. • Bogactwo i konsumowanie dóbr a szczęście. • Pokusa bogactwa.		
1. Pieniądze w naszym języku	2	zdjęcia na stronie otwierającej rozdział fotografie banknotów. wiadomości w ramce: <i>Od jak dawna Polacy płacą w złotych?</i> – wypowiada się na temat różnych funkcji pieniądza w społeczeństwie – wypowiada się na temat stosunku ludzi do pieniędzy, przedstawia swoje sądy i opinie na ten temat i je uzasadnia – poprawnie odmienia wyraz <i>pieniądz</i> w liczbie pojedynczej i mnogiej; używa poprawnych form tego wyrazu w swoich wypowiedziach – buduje poprawne związki wyrazowe z wyrazem <i>pieniądz</i> – poprawnie odmienia nazwy waluty polskiej i europejskiej (<i>złoty, euro</i>) – poprawnie zapisuje skróty nazw walut – poprawnie odmienia liczebniki wielowyrazowe – wskazuje niebezpieczeństwa związane z nadmiernym przywiązaniem do pieniędzy, uzasadnia swoje sądy i opinie na ten temat – w swoich wypowiedziach używa poprawnych związków frazeologicznych z wyrazem <i>pieniądz</i> – objaśnia symbolikę banknotów waluty polskiej i euro – zna (dawne) nazwy pieniędzy używanych na ziemiach polskich na przestrzeni dziejów – wyjaśnia, skąd się wzięła nazwa obecnej polskiej waluty

2. Rozmawiamy o naszych dochodach i wydatkach	2	D. Kobryń <i>Skąd młodzi mają pieniądze?</i>	– rozróżnia znaczenia wyrazów: <i>waluta, suma, kwota, gotówka, oszczędności</i>; używa ich we właściwych kontekstach – czyta ze zrozumieniem artykuł, wypowiada własne sądy i opinie na poruszone w nim tematy – pisze proste, krótkie podanie (np. o przyznanie stypendium); stosuje właściwy układ graficzny – używa formuł stosownych dla tego typu wypowiedzi – poprawnie używa wyrazów i wyrażen z języka ekonomii, które przeniknęły do języka potocznego (np. <i>fundusz, profit, dochód, wydatek, budżet</i>)	– wymienia synonimy wyrazu <i>pieniądze</i> pojawiające się w polszczyźnie potocznej; wskazuje sytuacje, w jakich się ich używa – pisze rozbudowane podanie (związane z bliską sobie sytuacją, np. dotyczącą życia szkoły, realizacji projektu uczniowskiego itp.), szerzej motywuje swoją prośbę – wskazuje różne znaczenia wyrazów <i>ekonomia, ekonomiczny</i> i wyrazów im pokrewnych; poprawnie używa ich w różnych kontekstach
---	---	--	--	--

3. Mieć i być	2	<i>Czy pieniądze dają szczęście?</i> G. Ritzer <i>Świątynie konsumpcji</i> D. Mącik <i>Sklonność do nieplanowanych zakupów</i>	– czyta ze zrozumieniem teksty informacyjne; znajduje w nich wskazane informacje – rozpoznaje teksty argumentacyjne – ustosunkowuje się do tez, sądów i opinii zawartych w czytanych tekstach – wyjaśnia, dlaczego nowoczesne galerie handlowe nazywane są „świątyniami konsumpcji” – opisuje wygląd współczesnej galerii handlowej (lub hipermarketu), wskazując charakterystyczne cechy architektury i zagospodarowania przestrzeni – wskazuje wyrazy, które mogą pełnić funkcję rzeczowników lub przymiotników w zależności od kontekstu; zna zasady ich odmiany – wyjaśnia, w jaki sposób telewizja i media przyczyniają się do nieplanowanych zakupów – wskazuje i buduje konteksty, w których przymiotniki pełnią funkcję rzeczowników – podaje synonimy i antonimy wyrazu <i>promocja</i> – wyjaśnia, jakie przeciwstawne postawy określane są wyrazami <i>być</i> i <i>mieć</i> – wypowiada własne sądy i opinie na temat postaw „być” i „mieć” we współczesnym społeczeństwie; uzasadnia je	– na podstawie przeczytanego tekstu objaśnia etymologię wyrazów <i>bogaty</i> i <i>ubogi</i>; wskazuje ich związek z wyrazem <i>bóg</i> i określa, jak zmieniło się znaczenie – wskazuje ironiczną wymowę wyrażenia <i>świątynie konsumpcji</i>; określa, co mówi ono o współczesnym społeczeństwie – wyjaśnia, jakie funkcje w tekście argumentacyjnym pełnią cytaty – wymienia słownictwo zachęcające do zakupów, często używane w reklamie (typu: <i>promocja</i>, <i>obniżka</i>, <i>przecena</i> itp.) – za pomocą wybranej techniki dramowej przedstawia postawy „być” i „mieć” – nazywa wartości związane z postawami „być” i „mieć” – aktywnie uczestniczy w klasowej dyskusji na temat funkcjonowania w społeczeństwie postaw „być” i „mieć”
4. Wypowiedzenia podrzędne okolicznikowe	2		– w zdaniu podrzędnie złożonym rozróżnia wypowiedzenie podrzędne okolicznikowe – stawia poprawne pytanie – określa rodzaj zdania podrzędnego okolicznikowego (czasu, miejsca, sposobu, celu i przyczyny) – funkcjonalnie stosuje w swoich wypowiedziach zdania podrzędnie złożone z podrzędnym okolicznikowym	– określa rodzaj zdania podrzędnego okolicznikowego (stopnia i miary, przyzwolenia, warunku) – buduje zdania złożone podrzędnie z podrzędnym okolicznikowym (funkcjonalnie) – przeredagowuje zdania pojedyncze z okolicznikiem na zdania złożone z wypowiedzeniem podrzędnym okolicznikowym (i odwrotnie)

5. Imiesłowne równoważniki zdania podrzędnego	1		– rozpoznaje imiesłowne równoważniki zdania podrzędnego – rozpoznaje najczęstsze, typowe błędy w stosowaniu imiesłownych równoważników zdania – oddziela przecinkiem imiesłowny równoważnik zdania	– buduje zdania z imiesłownym równoważnikiem i funkcjonalnie stosuje je w swoich wypowiedziach
6. Rzeczy cenniejsze niż złoto	1	<i>Mit o królu Midasie</i> <i>Złoto, złoto...</i> I. Krasicki <i>Podróżny</i>	– opowiada mit o królu Midasie – wyjaśnia, jaką postawę uosabia Midas – odczytuje przesłanie zawarte w micie – przytacza związki frazeologiczne nawiązujące do motywu złota; wskazuje, na czym polega ich wartościujące znaczenie – przytacza frazeologizmy wywodzące się z antyku lub z Biblii, które nawiązują do motywów wartości – interpretuje bajkę I. Krasickiego, wskazuje jej sens alegoryczny – przedstawia zawarte w niej pouczenie – przedstawia cechy gatunkowe mitu i bajki	– w micie o królu Midasie wskazuje motywy symboliczne i określa ich znaczenie (złoto, oczyszczenie) – wskazuje i interpretuje symbolikę złota – wskazuje różne mity i baśnie, w których złoto występuje w znaczeniu symbolicznym – poprawnie używa w funkcji wartościującej związków frazeologicznych nawiązujących do motywu złota – określa symboliczne znaczenia innych kruszców i minerałów – przedstawia uniwersalny sens bajki I. Krasickiego – porównuje mit i bajkę jako gatunki literackie

7. Zabawy w ludzi	1	H. Ch. Andersen <i>Skarbonka</i>	– streszcza utwór – wskazuje w czytany utworze cechy baśni oraz cechy typowe dla bajki – określa, jakim gatunkiem jest baśń, a jakim bajka (rozdziela je) – charakteryzuje świat przedstawiony utworu – określa, jakie ludzkie cechy i postawy reprezentują zabawki będące bohaterami utworu – wyjaśnia, w czym skarbonka widziła swoją szczególną wartość; wypowiada i uzasadnia swoje opinie na ten temat – interpretuje zakończenie utworu	– wyjaśnia, jakim gatunkiem jest baśń literacka – wymienia najwybitniejszych twórców baśni literackiej – przedstawia swoją koncepcję odczytania utworu i ją uzasadnia – porównuje mit, baśń i bajkę jako gatunki literackie
8. Skąpstwo wyszydzone	1	Molier <i>Skąpiec</i> (fragm.)	– relacjonuje przedstawioną scenę – określa, kim są bohaterowie i jakie istnieją między nimi konflikty – wnioskuje o cechach tytułowego bohatera na podstawie jego wypowiedzi; określa jego stosunek do pieniędzy – wymienia przymiotniki nazywające cechy człowieka; określa, które z nich są nacechowane pozytywnie, a które negatywnie – wyjaśnia, na czym polega komizm przedstawionej sytuacji	– na podstawie analizowanej sceny przedstawia uczucia i przeżycia wewnętrzne Harpagona – wymienia różne rodzaje komizmu i określa, który z nich występuje w czytanej scenie – funkcjonalnie używa w swoich wypowiedziach określeń cech ludzkich nacechowanych pozytywnie i negatywnie

9. Sklepy i targowiska	2	E. Canetti <i>Targowiska Marrakeszu</i> T. Konwicki <i>W ogonku</i> J. Tuwim <i>Bal w operze</i> (fragm.)	– wyjaśnia, na czym polega faktograficzny charakter pierwszego tekstu; znajduje w nim wskazane informacje – odnajduje w tekście opis targowiska – wskazuje przykłady środków stylistycznych służących opisowi; wyjaśnia ich funkcję – wypowiada się na temat celów, dla których ludzie chodzą na takie targowiska; uzasadnia swoje sądy i opinie na ten temat – wskazuje w tekście T. Konwickiego cechy epickie – na podstawie tekstu <i>W ogonku</i> przedstawia, jak wyglądały zakupy w PRL-u – określa, jakie uczucia wzbudza w nim przedstawiona sytuacja – w tekście J. Tuwima wskazuje środki stylistyczne, za pomocą których poeta przedstawił obieg pieniądza	– porównuje sposoby dokonywania zakupów ukazane w czytanych utworach i sposób ich opisu – rozpoznaje reportażowy charakter pierwszego tekstu – na podstawie przeczytanego fragmentu przedstawia targowisko w Marrakeszu, zwracając uwagę na wrażenia zmysłowe – określa, jaki charakter ma rytm we fragmencie <i>Balu w operze</i> i jaką pełni funkcję – określa, jakie zagrożenia związane z pieniądzem ukazuje fragment poematu J. Tuwima
10. Pieniądz jako motyw zbrodni – wyróżniki literatury detektywistycznej	3	A. Christie <i>Szpilka</i> Monika Gripenberg <i>Wielcy niepozorni</i>	– wskazuje elementy świata przedstawionego utworu – wymienia i krótko przedstawia bohaterów – wyjaśnia, co jest treścią opowiadania, określa tematykę i problematykę – w opowiadaniu wskazuje cechy literatury detektywistycznej – wyjaśnia, na czym polega element niespodzianki i zaskoczenia w utworze – wskazuje przesłanki, które naprowadziły pannę Marple na trop prawdziwego mordercy – określa motyw zbrodni – charakteryzuje pannę Marple na podstawie opowiadania – wyjaśnia, jak należy zwracać się do osób o różnym statusie społecznym i w różnym wieku; podaje stosowne formuły	– na podstawie opowiadania przedstawia cechy literatury detektywistycznej – określa cechy utworu detektywistycznego, które mają na celu zaintrygowanie i zaangażowanie czytelnika – przedstawia destrukcyjną siłę pieniądza jako motywu zbrodni – pisze pogłębioną charakterystykę panny Marple, odwołując się do treści opowiadania – funkcjonalnie i poprawnie wprowadza cytaty – wykorzystuje w swojej pracy informacje znalezione w literaturze przedmiotu (<i>Wielcy niepozorni</i>) – wyjaśnia, kiedy można się zwracać do różnych osób, używając ich nazwiska

Praca klasowa z omówieniem i poprawą	2+1	Praca sprawdzająca umiejętność pisanía charakterystyki wybranej postaci literackiej lub rozprawki na wskazany temat.
Łącznie	20	

9. Kto tu rządzi?

- Godność władzy i odpowiedzialność władcy.

1. Kto tu rządzi?	1	zdjęcia na stronie otwierającej rozdział sentencje roty przysięg: prezydenta oraz posła i senatora	– wypowiada się na temat sprawowania władzy (przywilej czy obowiązek); przedstawia i uzasadnia swoje sądy i opinie – wymienia niektóre nazwy osób sprawujących władzę oraz nazwy atrybutów ich władzy – poprawnie stosuje w zdaniach słownictwo związane ze sprawowaniem władzy (np. <i>stanowisko, urząd, funkcja, godność</i>) – wyjaśnia, czym jest rota i dlaczego sprawowanie władzy należy rozpoczynać od złożenia przysięgi – w tekście roty wskazuje wyrazy pisane wielką literą; objaśnia zasadę	– podaje nazwy i tytuły osób sprawujących władzę w różnych państwach, ustrojach i kręgach kulturowych – komentuje sentencje na temat sprawowania władzy – na przykładzie roty wyjaśnia, na czym polega sprawcza moc słowa – wskazuje wartości, o których mowa w rotach przysięg
-------------------	---	---	--	---

2. Majestat władzy	2	N. Elias <i>Dwór i ceremonial</i> E. Canetti <i>Dwór</i> J. i H. van Eyck <i>Chrystus tronu</i> J.-A.-D. Ingres <i>Napoleon I na tronie cesarskim</i>	– w czytanych tekstach znajduje wskazane informacje – określa charakter opisanych ceremoniałów i objaśnia ich symbolikę – interpretuje sposób pokazania władcy w malarstwie (na przykładzie zamieszczonych w rozdziale dzieł); objaśnia symbolikę postaci, gestu, stroju i atrybutów – w przedstawieniu Napoleona wskazuje nawiązania do antyku i wyjaśnia ich funkcję – podając przykłady wyrazów i związków frazeologicznych, wyjaśnia, jakie znaczenia w naszym języku mają pojęcia „góry” i „dołu”	– przetwarza informacje znalezione w czytanych tekstach i wykorzystuje je we własnych wypowiedziach – przedstawia swoje sądy i opinie na temat relacji między ceremoniałem dworskim a rangą władcy – porównuje obraz XIX-wieczny ze średniowiecznym wzorem – podaje przykłady gestów demonstrujących władzę oraz podporządkowanie (pokorę) – objaśnia znaczenia frazeologizmów nawiązujących do znaczeń „góry” i „dołu”
3. Od tytułu do tytułomani	1		– podaje przykłady tytułów (np. naukowych) i godności – zwraca się do różnych osób (dyrektora, profesora, księdza itp.) z użyciem tytułów i godności – wskazuje podstawowe sytuacje, w których brak tytułu jest naruszeniem zasady grzeczności – zwraca się do osób posiadających tytuły i godności w sytuacjach oficjalnych (wita, żegna, dziękuje itp.)	– wskazuje sytuacje, w których nie należy stosować tytułów i godności – wyjaśnia, jak należy tytułować osoby o tytułach z przedrostkami <i>wice-</i> i <i>pro-</i> – przygotowuje i wygłasza wystąpienie powitalne, zachowując precedencję
4. Insignia władzy	1	<i>Przekazanie insygniów władzy prezydenckiej przez ostatniego prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie</i> R. Kaczorowski <i>Mowa wygłoszona na uroczystości przekazania insygniów władzy prezydenckiej</i> (fragm.)	– relacjonuje (streszcza) przeczytane sprawozdanie i wysłuchaną mowę – opisuje insignia władzy prezydenckiej (na podstawie ilustracji) i objaśnia ich symbolikę – wyjaśnia, jaki symboliczny akt towarzyszył przekazaniu urzędu – rozpoznaje styl podniosły, wskazuje charakterystyczne dla niego podstawowe środki stylistyczne i językowe	– wskazuje osobistości obecne na uroczystości, wyjaśnia kolejność, w jakiej zostały wymienione w sprawozdaniu – na podstawie mowy R. Kaczorowskiego określa cechy stylu podniosłego – wyjaśnia, jaki jest związek podniosłości stylu z sytuacją wygłaszania mowy

5. Wypowiedzenia podrzędne orzecznikowe	1		– w wypowiedzeniu podrzędnie złożonym rozróżnia wypowiedzenie podrzędne orzecznikowe – stawia poprawne pytanie – funkcjonalnie stosuje w swoich wypowiedziach zdania podrzędnie złożone z podrzędnym orzecznikowym	– buduje wypowiedzenia złożone podrzędnie z podrzędnym orzecznikowym – przeredagowuje zdania pojedyncze na zdania złożone z podrzędnym orzecznikowym – wskazuje zaimki i spójniki (wskaźniki zespolenia) typowe dla tego rodzaju zdania podrzędnego
6. Wypowiedzenia podrzędne podmiotowe	1		– rozróżnia wypowiedzenie podrzędne podmiotowe (w zdaniu podrzędnie złożonym) – stawia poprawne pytanie – wskazuje łącznik i orzecznik – funkcjonalnie stosuje w swoich wypowiedziach zdania podrzędnie złożone z podrzędnym podmiotowym	– buduje zdania złożone podrzędnie z podrzędnym podmiotowym – przeredagowuje zdania pojedyncze na zdania złożone z podrzędnym podmiotowym – wskazuje zaimki i spójniki (wskaźniki zespolenia) typowe dla tego rodzaju zdania podrzędnego
7. Władcy bogów	2	J. Parandowski <i>Nim nad światem zapanował Dzeus...</i>	– streszcza mity greckie o powstaniu świata i bogów – wymienia pierwszych bogów – przedstawia genealogię najważniejszych bóstw w mitologii greckiej – w postaciach bóstw rozpoznaje uosobione siły przyrody – wskazuje najważniejsze cechy postaw reprezentowanych przez bogów greckich (np. ojca, matki, władcy) – wymienia i porządkuje wyrazy nazywające siłę (np. <i>siła</i>, <i>moc</i>, <i>potęga</i>) według stopnia ich intensywności – wskazuje wyrazy bliskoznaczne do wyrazów <i>zwycięstwo</i> i <i>porażka</i>; porządkuje je według przyjętej zasady – podaje podwójną pisownię wyrazów <i>triumf</i> i <i>wiktoria</i>	– wyjaśnia, jak starożytni Grecy pojmowali Chaos, oraz porównuje ze współczesnym znaczeniem tego słowa – przedstawia i uzasadnia własne sądy na temat motywów okrucieństwa, rywalizacji i zbrodni obecnych w mitach greckich – tworzy własny mit o narodzeniu świata i bogów – wskazuje metaforykę „militarną” stosowaną w języku codziennym i w mediach; wyjaśnia znaczenie wskazanych wyrazów i związków wyrazowych

8. Boski cesarz	2	H. Sienkiewicz <i>Imperator Neron</i> S. Łoś <i>Pozycja cesarza w Rzymie starożytnym</i>	– przedstawia treść przeczytanego fragmentu <i>Quo vadis</i>, zachowując porządek zdarzeń opisanych w tekście) – znajduje w tekście wskazane informacje (związane z Neronem i jego dworem) – wykorzystuje informacje zawarte w przypisach do pełnego zrozumienia tekstu – na podstawie fragmentu opisuje przepych dworu cesarskiego – wskazuje najważniejsze środki stylistyczne i językowe służące wyeksponowaniu przepychu dworu Nerona – znajduje w tekście charakterystykę bezpośrednią i pośrednią – charakteryzuje Nerona na podstawie poznanych fragmentów (jako imperatora, człowieka, artystę) – określa, jakie wrażenie czynił orszak cesarski na ludności – wskazuje we fragmencie powieści H. Sienkiewicza elementy prawdy historycznej oraz fikcji literackiej (wykorzystuje w tym celu zamieszczony fragment literatury przedmiotu)	– przedstawia obraz Rzymu pogańskiego, jaki wyłania się z przeczytanych fragmentów <i>Quo vadis</i> – znajduje w tekście powieści określenia władcy, objaśnia ich znaczenia i funkcję w utworze – porównuje obraz Nerona wyłaniający się z powieści H. Sienkiewicza oraz z literatury przedmiotu (na podstawie fragmentów) – ocenia, na ile obraz przedstawiony przez H. Sienkiewicza jest zgodny z prawdą naukową – wypowiada i uzasadnia własne sądy i opinie o Neronie jako władcy i człowieku
-----------------	---	---	---	---

9. Cesarz i jego dwór	2	R. Kapuściński <i>Cesarz</i> (fragm.)	– opowiada przeczytany fragment utworu – wyjaśnia, na czym polega faktograficzny (dokumentarny) charakter tekstu – znajduje w tekście wskazane informacje (np. opis ceremoniału dworskiego) – podaje przykłady zbytku, jakim otaczał się cesarz Hajle Sellasje; formułuje własne sądy na ten temat – określa, jaki był stosunek poddanych do władcy (niemal boska cześć); wskazuje świadczące o tym środki językowe – podaje wyrazy synonimiczne do wyrazu <i>władca</i>, ale różniące się zakresem znaczeniowym; wskazuje konteksty, w jakich można ich używać – tworzy rodzinę wyrazu <i>mocny</i>	– w czytanim utworze rozpoznaje cechy reportażu – określa, kim są osoby mówiące w poszczególnych fragmentach – uzasadnia, że cesarz manipulował ludźmi; wnioskuje, w jakim celu to czynił – ocenia cesarza Hajle Sellasje jako władcę, uzasadnia swoją ocenę – dostrzega uniwersalną wymowę tekstu (na podstawie przeczytanych fragmentów) – podaje synonimy i antonimy wyrazów <i>zwierzchnik</i> i <i>przełożony</i> – podaje różne znaczenia wyrazu <i>pan</i>
-----------------------	---	---------------------------------------	--	---

10. Idealni władcy średniowieczni	2	<i>Pieśń o Rolandzie</i> (fragm.) Gall Anonim <i>Kronika polska</i> (fragm.)	– podaje informacje o <i>Pieśni o Rolandzie</i> jako zabytku literatury średniowiecznej – streszcza poznany fragment utworu – rozpoznaje epicki charakter dzieła – przytacza opis postaci Karola Wielkiego, wskazuje cechy, które zostały wyeksponowane w tym fragmencie – charakteryzuje Karola Wielkiego (na podstawie poznanych fragmentów) jako przykład idealnego władcy średniowiecznego – wyjaśnia, jakie jest pochodzenie wyrazu <i>król</i> – streszcza poznane fragmenty <i>Kroniki polskiej</i> – podaje podstawowe informacje o Gallu Anonimie i jego kronice – przedstawia sposób ukazania postaci Bolesława Chrobrego; zwraca uwagę na cechy wyeksponowane przez autora kroniki – w poznanych fragmentach <i>Kroniki</i> Galla Anonima wskazuje fakty historyczne – dostrzega idealizację postaci władcy – przedstawia wzorzec osobowy średniowiecznego władcy, odwołując się do poznanych fragmentów; pisze wypracowanie na ten temat – przedstawiając ideał władcy średniowiecznego, dostrzega w nim obecność wartości chrześcijańskich – na podstawie poznanych fragmentów wskazuje wartości ważne w kulturze średniowiecza; wypowiada się na ich temat	– wskazuje historyczne podłoże <i>Pieśni o Rolandzie</i> – określa świat przedstawiony utworu – wyjaśnia, w jaki sposób literatura zmieniała historię i dlaczego – wyjaśnia, czym była średniowieczna epika rycerska i w jaki sposób ją upowszechniano – wyjaśnia, czym była średniowieczna historiografia i jakie gatunki obejmowała – wskazuje charakterystyczne cechy języka i stylu służące idealizacji władcy (wyołbrzymienie, pytania retoryczne) – wskazuje motyw złota oraz przedstawia jego symbolikę – porównuje przedstawienie postaci Karola Wielkiego oraz Bolesława Chrobrego (w poznanych dziełach średniowiecza) – wskazuje, które wartości kultury średniowiecznej mają ponadczasowy charakter; wypowiada się na ich temat, uzasadnia własne sądy
-----------------------------------	---	---	---	--

11. Tron we krwi	2	J. Słowacki <i>Balladyna</i> (fragm.)	– rozpoznaje czytany utwór jako dramat – streszcza poznaną scenę dramatu – określa, kim są występujące w niej postacie i jakie zachodzą między nimi relacje – wyjaśnia sytuację Balladyny, która ma osądzić trzy zbrodnie – określa uczucia i myśli Balladyny (przywołuje odpowiednie cytaty) – wyjaśnia, na czym polega dramatyzm sytuacji – charakteryzuje Balladynę jako władczynię i jako człowieka – wypowiadając się na temat przedstawionych sytuacji, posługuje się pojęciami dotyczącymi wartości pozytywnych i ich przeciwieństw	– odczytuje fragment z podziałem na role; interpretuje głosowo uczucia i myśli postaci dramatu – przedstawia uczucia i przeżycia wewnętrzne różnych postaci ukazanych w poznanym fragmencie – na podstawie poznanej sceny wskazuje sposoby budowania charakterystyki postaci w dramacie (czyny, wypowiedane kwestie, didaskalia) – dostrzega moralistyczne przesłanie dzieła (zbrodnia musi być ukarana) – ocenia, czy Balladyna mogłaby być dobrą władczynią; uzasadnia swoje zdanie
12. Portret tyrana	1	J. Szpotański <i>Caryca i zwierciadło</i> (fragm.)	– wykorzystuje informacje w przypisach do zrozumienia utworu – określa, jaki obraz sowieckiego mocarstwa został przedstawiony w wierszu – przedstawia postać Carycy; wyjaśnia, z czego jest dumna, ocenia ją – dostrzega elementy karykatury i określa jej funkcję – słucha aktorskiej interpretacji wiersza (nagranie) i określa, jakie znaczenia zostały w niej wyeksponowane – wyjaśnia, czym są rusycyzmy, i wskazuje je w tekście	– dostrzega w wierszu aluzje polityczne (władza totalitarna, Breżniew, Hitler...) – wskazuje elementy groteski – wyjaśnia, w jakim celu autor posłużył się groteską i karykaturą (jaki jest jego stosunek do władzy totalitarnej) – podaje przykłady rusycyzmów; wyjaśnia, dlaczego autor posłużył się nimi w tekście
Łącznie	18			

10. My, rządzeni

- Sytuacja rządzących.
- Rola mediów.
- Wolność i jej ograniczenia.

1. My, społeczeństwo...	1	L. Kołakowski <i>Władza i anarchia</i>	– określa, w jaki sposób społeczeństwo może wyrażać swoje opinie i komunikować je władzy; nazywa różne formy takich wypowiedzi (sondaż, referendum, głosowanie itp.) – wyjaśnia pojęcie: <i>opinia publiczna</i> – podaje wyrazy nazywające zbiorowość i je stosuje; wskazuje różnice znaczeniowe między nimi – czyta ze zrozumieniem tekst L. Kołakowskiego; odnajduje w nim wskazane informacje, rozpoznaje tezy i argumenty – wskazuje różne znaczenia wyrazu <i>tyrania</i> – buduje wypowiedzi ustne i pisemne (np. w formie krótkiej notatki) na temat państwa i władzy	– podaje przykłady różnych wypowiedzi (np. sondaży znalezionych w mediach), w których społeczeństwo komunikuje swoje opinie władzy – przeprowadza w klasie (szkole) sondaż na dowolny temat; opracowuje i komunikuje jego wyniki – rozróżnia rzeczowniki nazywające zbiorowość i poprawnie stosuje je w różnych formach gramatycznych – określa, jakie znaczenie mają pojęcia <i>państwo</i> i <i>władza</i>; argumentuje swoje tezy – buduje wypowiedzi ustne i pisemne (np. w formie krótkiej notatki) na temat władzy, tyranii, demokracji i anarchii
-------------------------	---	--	---	--

2. Czy rządzą nami media?	2	przykłady przekazów medialnych	– podaje znaczenia wyrazów <i>medium</i>, <i>mass media</i>; używa ich poprawnie w różnych formach gramatycznych – wymienia podstawowe <i>mass media</i>, określa je – wskazuje różne funkcje, jakie pełnią media w życiu społecznym (oczekiwania odbiorców) – podaje przykłady przekazów, które docierają do odbiorców za pośrednictwem różnego rodzaju mediów; przyporządkowuje je do podstawowych mediów – wskazuje typy przekazów, które cieszą się największą popularnością u odbiorców; wypowiada własne sądy i opinie na ten temat – tworzy wypowiedzi ustne i pisemne (np. w formie kilkudzaniowego tekstu argumentacyjnego) na temat mediów i ich funkcji	– podaje wyrazy pokrewne do wyrazu <i>medium</i> (różne części mowy); poprawnie używa ich w swoich wypowiedziach – analizuje ofertę telewizji i prasy (na wybranych przykładach) pod kątem funkcji, jakie pełnią media – podając przykłady, ocenia, jakie potrzeby ludzi zaspokajają media; formułuje własne sądy i opinie na ten temat i je uzasadnia – wskazuje przyczyny, dla których różne rodzaje przekazów medialnych są ważne dla różnych odbiorców
3. Informacja w mediach	2	przykłady notatek prasowych	– podaje przykłady różnych informacji prasowych – analizuje wskazane informacje prasowe pod kątem ich zgodności z prawdą i rzetelności – wskazuje podstawowe zasady tworzenia informacji prasowej – pisze notatkę prasową na wskazany temat – w swoich wypowiedziach na temat informacji prasowej posługuje się nazwami wartości (np. prawda, uczciwość) oraz ich przeciwieństw – ocenia (na wybranych przykładach), w jakim stopniu oferta mediów zasługuje na uwagę – podaje słownictwo związane z informacją i informowaniem (synonimy); funkcjonalnie stosuje je w swoich wypowiedziach	– analizuje wskazane przykłady notatek prasowych pod kątem ich zgodności z zasadami redagowania informacji prasowej; uwzględnia kolejność podawania informacji – ocenia tytuły notatek prasowych (uwzględnia ich różne funkcje) – wyjaśnia, czym jest dziennikarska odpowiedzialność za informację; przedstawia i uzasadnia swoje sądy i opinie na ten temat – wyjaśnia, w jakim sensie media „tworzą rzeczywistość” – formułuje najważniejsze zasady etyki dziennikarskiej – redaguje (wspólnie z kolegami) jedno wydanie gazetki szkolnej

4. Sztuka słuchania, czyli o krytycznym odbiorze komunikatów	2	W. Pisarek <i>Sztuka słuchania</i>	– czyta ze zrozumieniem artykuł W. Pisarka: • odnajduje zawarte w nim tezy i ich argumentację • znajduje w nim wskazane informacje, przetwarza je i wykorzystuje we własnych wypowiedziach • opracowuje notatkę na temat artykułu – określa, w jaki sposób należy słuchać – w stronniczych wypowiedziach rozpoznaje oceny pozytywne i negatywne – wyjaśnia, kim jest słuchacz krytyczny i na czym polega krytyczny odbiór komunikatów – wskazuje podstawowe techniki manipulacyjne wykorzystywane w mediach i w reklamie – podając przykłady, objaśnia termin <i>wypowiedź perswazyjna</i> – podaje różne znaczenia wyrazu <i>krytyka</i> – rozróżnia znaczenia wyrazów: <i>krytyczny</i> i <i>krytykancki</i>	– określa, jak należy słuchać wypowiedzi polemicznych, by rzetelnie ocenić sprawę, których ta polemika dotyczy – wyjaśnia, co to jest <i>stronnicze słuchanie</i> – podając konkretne przykłady, odróżnia perswazję od manipulacji – we wskazanych wypowiedziach rozpoznaje podstawowe techniki manipulacyjne – podaje przykłady, jak można sobie radzić z manipulacją – poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach wyraz <i>krytyka</i> w różnych znaczeniach
5. Wypowiedzenia wielokrotnie złożone	2		– rozpoznaje wypowiedzenia wielokrotnie złożone – w zdaniach wielokrotnie złożonych wskazuje wypowiedzenia składowe – dokonuje analizy składniowej zdań wielokrotnie złożonych: • określa stosunki nadrzędności i podrzędności między wypowiedziami składowymi • wskazuje zdanie główne – przeredagowuje komunikat składający się ze zdań wielokrotnie złożonych na tekst przystępniejszy w odbiorze	– dokonuje analizy składniowej zdań wielokrotnie złożonych o bardziej skomplikowanej budowie

6. Społeczność wybiera wodza, czyli o ścieraniu się różnych koncepcji władzy	2	W. Golding <i>Zwierz</i>	– streszcza poznane fragmenty powieści – wskazuje w tekście cechy epickie: akcja, fabuła, narrator – określa elementy świata przedstawionego; wyjaśnia, kim są bohaterowie – wskazuje przyczyny konfliktu między bohaterami (walka o władzę) – na podstawie poznanych fragmentów powieści W. Goldinga charakteryzuje Ralfa, Jacka i Prosiaczka (wykorzystuje elementy charakterystyki bezpośredniej i pośredniej); wskazuje najważniejsze cechy chłopców – określa, jaki typ władzy reprezentuje Ralf, a jaki Jack; określa wartości, jakich chce bronić Ralf – wskazuje szczególnie dramatyczne momenty; wyjaśnia, co jest ich przyczyną – określa, jakie są przyczyny katastrofy, która nastąpiła w społeczności chłopców – nazywa zbiorowe emocje i nastroje pojawiające się wśród zebranych; opisuje uczucia i przeżycia wewnętrzne bohaterów indywidualnych – pisze charakterystykę porównawczą Ralfa i Jacka na podstawie samodzielnie zbudowanego planu – stosuje słownictwo nazywające wartości i ich przeciwieństwa – poprawnie stosuje w zdaniach synonimy wyrazu <i>porządek</i>	– określa sposób prowadzenia narracji (przytaczając odpowiednie fragmenty) – wskazuje motywy symboliczne (muszla, maski) i określa ich funkcję – rozpoznaje zasadę stopniowego budowania napięcia; wskazuje punkt kulminacyjny – rozbudowuje i pogłębia charakterystykę Ralfa i Jacka; określa motywy ich decyzji i zachowań; sposób zdobywania władzy i jej cel – interpretuje przesłanie powieści (na podstawie poznanych fragmentów); określa, jaka wizja ludzkości i społeczeństwa oraz jaka przestroga zostały przedstawione – przedstawia swoją koncepcję odczytania utworu i ją uzasadnia – pisze (i wygłasza) przemówienie tematycznie związane z przedstawioną sytuacją (w obronie wartości i humanitaryzmu) – poprawnie stosuje w zdaniach związki frazeologiczne znaczeniowo związane z wyrazem <i>porządek</i>
---	----------	---------------------------------	--	---

7. Pod okiem Wielkiego Brata	2	G. Orwell <i>Rok 1984</i> (fragm.)	– na podstawie fragmentu charakteryzuje rzeczywistość społeczną i polityczną, w której żyją bohaterowie powieści (przywołuje właściwe cytaty) – wymienia cztery ministerstwa Oceanii i określa, czym się zajmowały – przedstawia Winstona Smitha; opisuje jego zajęcia, przeżycia wewnętrzne, uczucia itp. – określa sytuację człowieka nieustannie obserwowanego – przedstawia swoje sądy i opinie na temat prawa władzy do kontrolowania obywateli – posługuje się słownictwem nazywającym wartości i ich przeciwieństwa (wolność – zniewolenie, prawda – zakłamanie itp.)	– podaje podstawowe informacje o G. Orwellu i jego powieści (na podstawie podręcznika) – określa charakter świata przedstawionego (fikcyjność przedstawionych wydarzeń) – wyjaśnia, kim jest Wielki Brat – analizuje prawdziwy sens trzech haseł Partii – na podstawie powieści określa sytuację człowieka żyjącego w państwie totalitarnym – uczestniczy w debacie klasowej na temat możliwości szczęśliwego życia w państwie totalitarnym; przedstawia i uzasadnia swoje sądy i opinie, w argumentacji wykorzystuje znajomość fragmentów <i>Roku 1984</i>
8. Zahipnotyzowani	1	T. Mann <i>Mario i czarodziej</i> (fragm.)	– określa tematykę i problematykę utworu – rozpoznaje epicki charakter utworu – streszcza przedstawione w opowiadaniu wydarzenia – określa sposób prowadzenia narracji i jej funkcję w utworze (wpływ na sposób przedstawienia „czarodzieja”) – znajduje we fragmencie charakterystykę bezpośrednią i pośrednią Cipolli; wnioskuje, o jakich cechach wewnętrznych mówi wygląd – opisuje wrażenie, jakie Cipolla wywierał na publiczności – wypowiada się na temat możliwości oceny bohatera (uzasadnia swoje sądy) – określa, o jakim rodzaju władzy mówi to opowiadanie – w swoich wypowiedziach poprawnie stosuje synonimy wyrazu <i>czarodziej</i>	– podaje podstawowe informacje o T. Mannie – rozpoznaje symboliczne i metaforyczne elementy opowiadania (zbiorowa hipnoza, ludzie tańczący w jednym rytmie na żądanie Cipolli) – wyjaśnia, co wstrząsnęło narratorem w opisywanej scenie – buduje dłuższe wypowiedzi argumentacyjne na temat wniosków wynikających z przeczytanego opowiadania – podaje wyrazy i związki frazeologiczne znaczeniowo związane z wyrazem <i>hipnotyzować</i> (w znaczeniu dosłownym i przenośnym)

9. Społeczeństwo pod nadzorem	2	S. Barańczak <i>Ci mężczyźni tak potężni</i> E. Lipska <i>Torfowiska większości, Nadzór</i>	– czyta głośno utwory, ze zrozumieniem, z właściwą dykcją i artykulacją – określa tematykę czytanych utworów – wskazuje i określa postać mówiącą, adresata, bohaterów – wyjaśnia, kim są tytułowi mężczyźni (w wierszu S. Barańczaka) i jaki jest ich stosunek do reszty społeczeństwa – wskazuje relacje między jednostką i zbiorowością ukazane w wierszu E. Lipskiej – wskazuje środki stylistyczne charakterystyczne dla każdego z utworów i określa ich funkcje – określa, jaką rzeczywistość ukazują czytane wiersze	– słucha aktorskich interpretacji utworów E. Lipskiej i ustosunkowuje się do nich – określa, w jaki sposób w wierszu E. Lipskiej przedstawiona jest tytułowa większość; wskazuje i interpretuje określające ją metafory – przedstawia swoją propozycję odczytania jednego z wierszy i ją uzasadnia
Sprawdzian z nauki o języku	1+1			
Łącznie	18			
Lektury od podszewki				

Analiza i interpretacja powieści	5	D. Terakowska <i>Poczwarka</i>	– rozpoznaje czytany utwór jako epikę i powieść – określa elementy świata przedstawionego – charakteryzuje bohaterów, ich poglądy, styl życia, motywy decyzji – wyjaśnia, na czym polega dramatyczność przedstawianych sytuacji – przedstawia system wartości rodziców Myszk i jego ewolucję – charakteryzuje Myszkę, dostrzegając złożoność tej postaci – określa, w jaki sposób został przedstawiony bogaty świat wewnętrzny niepełnosprawnego dziecka – wyjaśnia, co oznacza wyrażenie <i>Dary Pana</i> odnoszące się do niepełnosprawnych dzieci – na podstawie powieści przedstawia różne reakcje i postawy ludzi wobec osób niepełnosprawnych i je ocenia – dostrzega w utworze motywy zaczerpnięte z Księgi Rodzaju i określa ich funkcje – interpretuje tytuł – odnajduje i rekonstruuje opisy uczuć i przeżyć wewnętrznych bohaterów powieści – na podstawie utworu pisze wypowiedzi w następujących formach: opis przeżyć wewnętrznych, charakterystyka	– przedstawia psychologiczną złożoność postaci rodziców Myszk – wyjaśnia, na czym polega dekompozycja motywów biblijnych i jaka jest ich funkcja w utworze – odwołując się do tekstu utworu, przedstawia i uzasadnia własne sądy i opinie na temat różnych dysfunkcji i form niepełnosprawności ludzi („To ty byłeś niepełnosprawny, nie twój braciszek. Ty, a nie Myszk”) – w sposób pogłębiony charakteryzuje główną bohaterkę utworu – przedstawia kompozycję utworu i interpretuje jej znaczenie – przedstawia własną propozycję odczytania utworu i ją uzasadnia
----------------------------------	---	--------------------------------	---	--

Analiza i interpretacja dramatu	4	W. Szekspir <i>Romeo i Julia</i>	– rozpoznaje czytany utwór jako dramat (tragedię) i uzasadnia, wskazując najważniejsze cechy gatunkowe dzieła – pisze plan wydarzeń – określa miejsce i czas akcji (a także czas trwania akcji) – uzasadnia, że scena pierwsza pełni funkcję ekspozycji – wskazuje sceny kluczowe dla wzrostu napięcia dramatycznego, punkt kulminacyjny i rozwiązanie – charakteryzuje tytułowych bohaterów oraz łączące ich uczucie – wskazuje najważniejsze cechy języka, jakim Romeo i Julia mówią o miłości – wyjaśnia, na czym polega tragizm Romea i Julii – wyjaśnia, dlaczego historia Romea i Julii do dziś fascynuje świat – pisze charakterystykę tytułowych bohaterów na podstawie samodzielnie zbudowanego planu – zna zasadę zapisu przymiotników utworzonych od nazwisk	– odwołując się do tekstu, przedstawia cechy dramatu szekspirowskiego (np. odejście od zasady trzech jedności, wprowadzanie scen „krwawych”, sceny zbiorowe, mieszanie tragizmu z komizmem itp.) – wskazuje symboliczne znaczenia związane z postaciami tytułowych bohaterów – analizuje wypowiedzi Romea i Julii (a zwłaszcza ich dialogi), aby scharakteryzować język miłości – rozpoznaje w utworze obecność toposu miłości i śmierci – określa funkcję Prologu – pisze rozprawkę na temat ponadczasowej wymowy historii Romea i Julii – opracowuje projekt inscenizacji wybranych scen dramatu – poprawnie zapisuje przymiotniki utworzone od nazwisk
Analiza i interpretacja filmu	1 ²	<i>Romeo+Julia</i> , reż. B. Luhrmann	– przedstawia własne sądy i opinie na temat filmu <i>Romeo+Julia</i> w reż. B. Luhrmanna oraz zastosowanych w nim rozwiązań reżysera (uwspółcześnienia akcji, jej rozbudowania o dodatkowe elementy itp.)	– wskazuje charakterystyczne środki filmowe służące ukazaniu tragedii Romea i Julii w filmie B. Luhrmanna

² Podana liczba godzin nie obejmuje oglądania filmu.

Teatr od podszewki	1		– wymienia elementy (tworzywa) składające się na język teatru – pisze sprawozdanie z obejrzanego spektaklu teatralnego; ocenia i uzasadnia efekt artystyczny	– pisze sprawozdanie z obejrzanego spektaklu teatralnego, w którym uwzględni ocenę wybranych środków teatralnych – porównuje dzieło literackie (dramat) i teatralne (wystawienie go na scenie)
Analiza i interpretacja dramatu	4	Molier <i>Skapiec</i>	– rozpoznaje czytany utwór jako dramat (komedię), uzasadnia, wskazując najważniejsze cechy gatunkowe dzieła – wskazuje przykłady różnych rodzajów komizmu – streszcza przebieg wydarzeń – dostrzega w utworze zasadę trzech jedności – wskazuje sceny kluczowe dla przebiegu akcji – przedstawia i charakteryzuje bohaterów – ocenia tytułowego bohatera; wskazuje zagrożenia, jakie niesie jego postawa; uzasadnia swoje sady i opinie – pisze rozprawkę na temat postaw bohaterów <i>Skapca</i> – wymienia elementy (tworzywa) składające się na „język teatru” – wskazuje je w utworze – wymienia istotne rekwizyty i określa ich funkcje; wyjaśnia, na czym polega kluczowa rola szkatułki – poprawnie używa słownictwa związanego z teatrem i oglądaniem spektaklu teatralnego – pisze sprawozdanie z obejrzanego spektaklu teatralnego; ocenia i uzasadnia efekt artystyczny – przygotowuje inscenizację wybranego fragmentu <i>Skapca</i>	– odwołując się do tekstu, przedstawia cechy komedii Molierowskiej – określa, jaka jest rola w utworze komizmu słowa, postaci i sytuacji – określa, co stanowi siłę wprawiającą w ruch akcję komedii – wnioskuje, dlaczego Skapca nazywa się „komedią charakterów” – wskazuje wartości ważne dla poszczególnych bohaterów – ocenia bohaterów (i uzasadnia swoje oceny, odwołując się do tekstu) – pisze rozprawkę na temat kreacji bohaterów Molierowskich i związanych z nimi problemów społecznych – pisze sprawozdanie z obejrzanego spektaklu teatralnego, w którym uwzględni ocenę wybranych środków teatralnych – na podstawie „Skapca” porównuje dzieło literackie (dramat) i teatralne (wystawienie go na scenie)
Łącznie	15			

Łącznie około 100 godz. w II semestrze